

Паспорт Одеської області за 2022 рік

ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ
соціально-економічний паспорт
Обласний центр - місто-герой Одеса

I. Загальні відомості про Одеську область

Дата утворення: 27 лютого 1932 року.

Площа: 33,3 тис. кв. км, 5,5% від території України.

Відстані: від м. Одеса до м. Києва залізницею – 652 км, автошляхом – 480 км.

Населення: середня чисельність наявного населення області станом на 01.12.2021 становила 2352,648 тис. осіб.

Клімат: вологий, помірно-континентальний, поєднує риси континентального і морського. Середньорічна температура коливається від 8,2 °С на півночі до 10,8 °С на півдні області. Загальна сума опадів 340-470 мм на рік. Взимку переважають північні і південно-західні вітри, влітку – північно-західні і північні. Південна половина області схильна до посух та суховіїв.

Географічні дані: область займає територію Північно-Західного Причорномор'я від гирла річки Дунай до Тилігульського лиману (морське узбережжя в межах області простягається на 300 км), а від моря на північ – на 200 – 250 км.

Гідрографічна мережа: річкова мережа області належить басейнам Чорного моря, Дністра, Південного Бугу. На території області налічують близько 200 річок довжиною понад 10 км. Головні річки: Дунай (з Кілійським гирлом), Дністер (з притокою Кучурган), Кодима і Савранка (притока Південного Бугу). У приморській смузі багато прісноводних (Кагул, Ялпуг, Катлабух) і солоних (Сасик, Шагани, Алібей, Бурнас) озер. Також на узбережжі знаходиться велика кількість лиманів, найбільші - Дністровський, Куяльницький і Хаджибейський.

Кордони: Одеська область розташована на крайньому південному заході України та межує з Вінницькою, Кіровоградською, Миколаївською областями, а також з Республікою Молдова та Румунією.

Кількість адміністративних одиниць, населених пунктів та рад: районів – 7; сільських населених пунктів – 1 123; селищ міського типу – 33; міст – 19, у тому числі: міст обласного значення – 9; міст районного значення – 10.

Районних рад – 7; рад територіальних громад – 91, у тому числі: міських рад – 19; селищних рад – 25; сільських рад – 47.

II. Історична довідка про адміністративно-територіальний устрій та економічний стан регіону XIX століття

Систематичне заселення та господарське освоєння території, на якій розташована Одеська область, почалось на початку XIX століття. До середини 30-х років переселенський рух носив в основному землеробський характер, однак швидке зростання міст та зменшення вільних резервів державних земель посилили роль неземлеробського міграційного руху в міста.

У першій половині XIX ст. Північно-Західне Причорномор'я виконувало функції транзитної території, через яку проходив на експорт український хліб. Надзвичайно важливим чинником, який сприяв господарському освоєнню та заселенню краю, було будівництво на території нинішньої Одеської області залізниць.

Необхідність господарського освоєння багатого на агрокліматичні ресурси та вигідно розміщеного в економіко-географічному відношенні краю сприяло тому, що уряд почав роздавати величезні земельні ділянки також і іноземним поселенцям (німці, болгари). Їхні поселення розташовувались в приморських районах (теперішні Комінтернівський, Овідіопольський, Біляївський), а також на Ізмаїльщині. Переселенці створювали цілі округи, вони отримали для себе права «іноземних колоністів» і пільгові умови заселення.

Приток робочої сили мав вирішальний вплив на зростання міських поселень та портових центрів. Вздовж торгових трактів виникали невеликі міські поселення, які набували функцій місцевих центрів торгівлі зерном. В них також починають розвиватися різні ремесла, а в деяких з'являються фабрично-заводські підприємства (Балта, Ананьїв та ін.).

Наприкінці XIX ст. в Одесі було майже 500 промислових підприємств, на яких працювало 16 тис. робітників. Будувались вовняні фабрики, було налагоджене виробництво канатів, розвивався рибний промисел, виноробство, борошномельне виробництво, сільськогосподарське машинобудування та морський транспорт.

XX століття

Довоєнні та воєнні часи (1932-1944 роки)

Адміністративно-територіальний устрій. Одеська область була утворена 27 лютого 1932 року Постановою IV позачергової сесії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, яка була опублікована у «Збірнику законів і розпоряджень Робітничо-селянського Уряду України» від 29.02.1932 № 5.

На той час Одеська область **включала частини територій нинішніх Кіровоградської, Херсонської та Миколаївської областей. До її складу входили чотири міста, безпосередньо підлеглі області (Одеса, Кіровоград, Миколаїв, Херсон), і 46 районів:** Анатоліївський (Тилігуло-Березанський), Андрієво-Іванівський, Антоно-Кодинцівський (Комінтернівський), Арбузинський, Баштанський, Березівський, Бериславський, Біляївський, Благоевський, Бобринецький, Велико-Висківський, Велико-Олександрівський, Вільшанський, Вознесенський, Голованівський, Голо-Пристанський, Гросулівський, Грушківський, Добровеличківський, Доманівський, Жовтневий, Зельцький, Знам'янський, Калініндорфський, Карл-Лібкнехтівський,

Каховський, Кривоозерський, Любашівський, Ново-Архангельський, Ново-Бузький, Ново-Миргородський, Ново-Одеський, Ново-Український, Очаківський, Первомайський, Роздільнянський, Скадовський, Снігурівський, Спартаківський, Троїцький, Устинівський, Фрунзівський (Захаріївський), Хмелівський, Хорлівський, Цебриківський та Цюрупинський.

У лютому 1932 року Біляївський район був розформований і його територія повністю приєднана до території Одеської міськради. З частини території Бобринецького району (13 сілрад) був утворений Братський район, з частини території Любашівського району (14 сілрад) – Велико-Врадіївський район.

Постановами ВУЦВК від 22 січня і 17 лютого 1935 року ряд районів на Україні були укрупнені. Зокрема, **до утворених районів Одеської області додалося ще 20:** Афіамський, Біляївський, Благодатнівський, Березнегуватський, Володимирський, Варварівський, Вітязевський, Горностаївський, Гайворонський, Єланецький, Єлізаветградківський, Мостовський, Мало-Висківський, Ново-Воронцовський, Привільнянський, Піщано-Бродський, Тишківський, Чаплинський, Ширяївський, Янівський. Указами Президії Верховної Ради СРСР від 22 вересня 1937 року та 10 січня 1939 року низка районів була виключена зі складу Одеської області та передана до Миколаївської і Кіровоградської областей.

У 1938 році були скасовані Зельцький район з передачею його території до складу Роздільнянського району, Спартаківський район – до Роздільнянського та Біляївського районів, Благоївський район – до Комінтернівського та Янівського районів, Карл-Лібкнехтівський район – до Березівського району Одеської області та Варварівського району Миколаївської області.

У зв'язку з Указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 січня 1939 року стосовно утворення Кіровоградської області були передані в новостворену область наступні райони: Тишківський, Хмелівський, Піщано-Бродський, Ново-Архангельський, Добровеличківський, Мало-Висківський, Велико-Висківський, Ровнянський, Ново-Український і Ново-Миргородський.

У серпні 1940 року з утворенням **Молдавської Радянської Соціалістичної республіки до Одеської області відійшли такі райони колишньої Автономної Молдавської Радянської Соціалістичної республіки:** Ананьївський, Котовський, Піщанський, Балтський, Чорнянський, Валегоцулівський, Кодимський і Красноокнянський.

Таким чином, **перед Великою Вітчизняною війною Одеська область поділялася на такі райони:** Андрієво-Іванівський (Андре-Іванівський), Арбузинський, Ананьївський, Балтський, Біляївський, Березівський, Благодатневський, Братський, Велико-Врадіївський, Валегоцуловський, Веселинівський, Вільшанський, Вознесенський, Гайворонський, Голованівський, Гросуловський, Доманівський, Грушківський, Жовтневий, Комінтернівський, Кодимський, Котовський, Красноокнянський, Кривоозерський, Любашівський, Мостовський, Овідіопольський, Одеський, Первомайський, Роздільнянський, Савранський, Троїцький, Фрунзівський, Цебриківський, Чернянський, Ширяївський і Янівський.

30 серпня 1941 року відповідно до німецько-румунського договору на окупованій Німеччиною і Румунією території півдня України була **утворена нова адміністративно-територіальна одиниця – Губернаторство Трансністрія**, до якої увійшли вся Одеська область, частини Вінницької і Миколаївської областей, лівобережна частина Молдавії.

Економічний стан. Під час утворення Одеської області значними темпами розвивався економічний потенціал області. Створювались нові підприємства, а старі технологічно оновлювались.

У 1932 році **промисловість Одеської області** була представлена машинобудуванням, суднобудуванням, виробництвом будматеріалів, деревообробною, текстильною, хімічною і харчовою промисловістю. В Одесі діяли такі підприємства як канатний завод, джгутова фабрика, Одеська сукняна фабрика, що належали до текстильної промисловості, завод Жовтневої революції, Одеський завод Марті, що належали до металообробної промисловості, Одеський завод шампанських вин, підприємства харчової промисловості м. Одеси. У районах області харчову промисловість представляли фабрики кустарного типу, за винятком трьох великих цукроварень.

Сільське господарство було основною за обсягом виробництва й зайнятості трудових ресурсів галуззю матеріального виробництва в області. У 1932 році на території Одеської області працювало 89 машинно-тракторних станцій, які мали на озброєнні майже 5 тис. тракторів та іншу сільськогосподарську техніку, організувалися колгоспи і радгоспи.

У 1930-х роках в Одеській області вирощували пшеницю, кукурудзу, соняшник, цукрові буряки (у північній частині) та ін. Впроваджувалися посіви на поливних землях. Культивувалися ефіроолійні культури (казанлицька і червона троянди, ірис, лаванда, шавлія мускатна), тютюн, гірчиця, лікарські рослини, південні коноплі та овочево-баштанні культури: томати, баклажани, кабачки, огірки, перець, дині, кавуни. Поширювалися сади та виноградники. Вирощували абрикоси, вишні, черешні, сливи; зерняткові: яблуні, груші. Тваринництво мало молочно-м'ясний напрям, також розвивалося птахівництво, свинарство, вівчарство.

Соціальна сфера. Поряд з розвитком промисловості та сільського господарства вирішувалися питання соціального розвитку. На території Одеської області у 1935 році функціонували близько 10 курортів, які забезпечували населення гарними умовами лікування та якісним відпочинком. На Одеських курортах з великим успіхом вживалися для лікування серцевих хворих газовані (вуглекислі та кисневі) морські ванни. Найбільш популярним було лікувальне мінеральне джерело «Куяльник» – Куяльницька грязелікарня була найбільшою у Радянському Союзі, а на Куяльницькому курорті існувало 10 санаторіїв. В Одесі діяло два науково-дослідних інститути: Інститут курортології і бальнеології та Інститут туберкульозний.

На кінець 1937 року практично всі діти шкільного віку в Одеській області були охоплені навчанням. У селах було здійснене загальнообов'язкове початкове навчання, в містах - семирічне. В містах і селах будувалися нові шкільні приміщення, відкривалися нові школи. Тільки за 1932-1937 роки кількість середніх шкіл збільшилася у 8,4 рази.

В 1940-1941 навчальному році на Одещині діяли 1143 школи. Створювалися позашкільні освітньо-виховні заклади. Розвивалась вища освіта.

Значного розвитку у 30-40 роках набула сільськогосподарська наука. На базі Одеської сільськогосподарської станції було створено Український генетико-селекційний інститут, на базі виноробної дослідної станції – Український науково-дослідний інститут ім. В.Є. Таїрова. Усього на Одещині напередодні війни діяло **20 науково-дослідних інститутів.**

Післявоєнні часи (1944-1991 роки)

Адміністративно-територіальний устрій. Постановою Президії Верховної Ради СРСР від 30 березня 1944 року Миколаївська область була розділена на Миколаївську і Херсонську, у зв'язку з чим від Одеської до Миколаївської області відійшли райони: Арбузинський, Благодатненський, Братський, Вознесенський та Веселинівський.

У 1944 – 1945 роках Гросулівський район був перейменований на Великомихайлівський, Валегоцулівський – на Долинський, Янівський – на Іванівський. З Андре-Іванівського району було виділено новий район - Миколаївський.

Остаточні межі Одеської області сформувались у лютому 1954 року, коли за Указом Президії Верховної Ради відбулась зміна тодішніх територіальних меж України. Від Одеської області відійшло 9 районів до Миколаївської та Кіровоградської областей, водночас до неї влилися усі райони колишньої Ізмаїльської області. В результаті територія області значно розширилась, зросла чисельність населення та кількість національностей.

У листопаді 1957 року Долинський, Піщанський та Троїцький райони були ліквідовані і їх територія розподілена між районами Ананьївським (9 сільрад), Балтським (3 сільради), Котовським (3 сільради), Любашівським (3 сільради), Савранським (6 сільрад) і Ширяївським (1 сільрада). Райцентр Лиманського району був перенесений з Лиманського в Білгород-Дністровський, який був раніше містом обласного значення, і **район отримав назву Білгород-Дністровського.**

Внаслідок об'єднання Чернянського і Красноокнянського районів у червні 1958 року було створено Красноокнянський район. Вилкове з обласного значення перейшло до районного і було включене до складу Кілійського району.

У січні 1959 року були ліквідовані райони Андрієво-Іванівський з передачею його території до складу Миколаївського району, Жовтневий – з передачею території у Березівський, Цебриківський і Ширяївський райони. Райцентр Суворівського району був перенесений з с. Суворового в Ізмаїл, який був раніше містом обласного значення, і район отримав назву Ізмаїльського. 7 сільрад, підпорядкованих Ізмаїльській міськраді, були передані в Ізмаїльський район.

На 1960 рік Одеська область складалася з 31 району: Ананьївський, Арцизький, Балтський, Біляївський, Березівський, Боградський, Білгород-Дністровський, Бородинський, Великомихайлівський, Іванівський, Ізмаїльський, Кілійський, Кодимський, Комінтернівський, Котовський, Красноокнянський, Любашівський, Миколаївський, Новоіванівський, Овідіопольський, Одеський,

Роздільнянський, Ренійський, Савранський, Саратовський, Старокозацький, Тарутинський, Татарбунарський, Фрунзівський, Ширяївський, Цебриківський.

У січні 1963 року Указом Президії Верховної Ради УРСР **місто Котовськ було віднесено до міст обласного значення.**

Економічний стан. Складним для Одещини був період відновлення господарства, яке було зруйноване внаслідок війни. У жовтні 1944 року відновились планові перевезення військових та народногосподарських вантажів на лініях Одеса – Поті – Батумі, Одеса – Констанца – Варна, Одеса – порти Дунаю. Поновлено залізничний рух на лініях Одеса – Київ та Одеса – Москва. На початку 1945 року вантажообіг Одеського порту досяг довоєнного рівня. Швидко була введена в дію Одеська залізниця.

Відновлювався один з найбільших на Чорному морі судноремонтний завод ім. 50-річчя Радянської України. На кінець 1946 року Одеський порт перевищив довоєнний рівень за обсягами оброблених вантажів.

Заводи ім. Жовтневої революції, ім. Січневого повстання, «Червоної гвардії», ім. Старостіна, суперфосфатний та інші почали постачати народному господарству верстати, тракторні плуги, підйомні крани, лебідки для вугільних шахт, електровагоноваги для металургійної промисловості, суперфосфат, сірчану кислоту. За виробництвом промислової продукції Одещина у **1947 році зайняла 2 місце в Україні.**

У 1948 році за урожайністю та валовим збором зернових культур область перевищила показники довоєнного, 1940 року. За 2 роки післявоєнної п'ятирічки в області було відновлено та **введено в експлуатацію майже 400 заводів та фабрик.** Виробництво промислової продукції у порівнянні з 1945 роком збільшилось у 12 разів. До кінця 50-х років у народному господарстві області відбулись якісні зміни, розвиток отримали перспективні галузі промисловості. Побудовано нові та реконструйовано діючі промислові підприємства, виконаний великий обсяг робіт з механізації і автоматизації виробничих процесів. В цей період підприємства машинобудування освоїли випуск нових типів машин та устаткування: шахтних та гірничо-рудних лебідок, кранів на пневматичній ході, холодильних установок, ковальсько-пресових машин, приводів та засобів автоматизації, устаткування та апаратури для газоплазменної обробки металів та металізації виробів, верстатів і машин високої точності та продуктивності.

Було побудовано 25 нових вокзалів, у тому числі на станціях Котовськ, Мардарівка, Роздільна, Сербка та інших. 12 липня **1952 року відбулось відкриття нового вокзалу станції Одеса – Головна.**

У 1958 році 5 одеських підприємств – завод ім. Кірова, ім. Січневого повстання, «Кінап», ім. Жовтневої революції, «Холодмаш» – з успіхом демонстрували свої досягнення на **Всесвітній промисловій виставці у Брюсселі (Бельгія) та на виставці в Осаці (Японія).** До середини 60-х років закінчилась реконструкція та технічне переоснащення майже усіх промислових підприємств області. Були введені у дію **35 нових заводів та фабрик.**

У післявоєнний час значними промисловими центрами, крім Одеси, стали Ізмаїл, Балта, Ананьїв, Білгород-Дністровський, Котовськ, Роздільна та багато інших населених пунктів області. Так, наприклад, судноремонтний завод, який виріс в Ізмаїлі на місці старих майстерень, став одним з найсучасніших підприємств Міністерства морського флоту СРСР. У 1965 році в Ізмаїлі був введений в дію целюлозний комбінат, який був озброєний найсучаснішим устаткуванням. У Балті в результаті реконструкції швейного виробництва була створена велика швейна фабрика, реконструйований меблевий комбінат. У Котовську виріс великий комплексно-механізований цукровий завод.

Після 1965 року будівництво великих промислових об'єктів в області у масовому порядку вже не велось. У 60-ті роки були введені в дію крупні електротехнічні («Електронмаш» – 1966 рік) і верстатобудівні («Мікрон» – 1967 рік) підприємства машинобудування та інші.

У 80-ті роки продовжувалося введення в дію нових промислових підприємств, зокрема, з вироблення продукції кінцевого споживання.

Важливою галуззю, яка визначила спеціалізацію Одещини, став **морський транспорт**. У період 50-70 років тут відбулись великі перетворення. Був розширений і реконструйований Одеський порт, відкритий новий морський вокзал з пасажирським комплексом. Розгорнулось будівництво Білгород-Дністровського порту. Високими темпами розвивався морський транспорт: обсяги вантажів настільки зросли, що виникла необхідність у спорудженні поблизу Одеси ще одного морського порту. Такий порт, який назвали Іллічівським, був побудований на Сухому Лимані, в 30 км від Одеси.

Значною подією для Одещини та країни став **початок будівництва** у 1973 році на березі Григорівського лиману **порту з перевалки хімічних вантажів**, який з часом став одним з найбільших портів у країні. Одночасно тут були побудовані місто та велике хімічне підприємство – **Одеський припортовий завод**, який став одним з флагманів економіки регіону.

Соціальна сфера. За 70-80-ті роки помітно **виріс культурний та науково-технічний потенціал**. Колективи вузів, науково-дослідницьких установ та конструкторських бюро, Південного наукового центру Академії наук України вирішують найважливіші проблеми в області суспільних наук і техніки, медицини та астрономії, селекції сільськогосподарських культур, біології південних морів та мікробіології, хімії та фізики.

Роки незалежності

В перші роки незалежності України відбулися зміни в адміністративно-територіальному устрої Одеської області: 03.02.1993 Постановою Верховної Ради № 2989-ХІІ смт **Южне** Суворовського району м. Одеса **віднесено до категорії міст обласного значення**, а смт **Теплодар** Центрального району м. Одеса – Постановою Верховної Ради від 17 червня 1997 року № 353/97-ВР.

Для розширення зовнішньоекономічних зв'язків регіону та країни законами України від 23.03.2000 було створено спеціальні економічні зони «Рені» (№ 1605-III) строком на 30 років та «Порто-франко» (№1607-III) строком на 25 років.

У 2000 році м. Одеса ввійшло до Міжнародної асамблеї столиць і великих міст СНД.

З метою розвитку міжнародного співробітництва **Одеська область стала дійсним членом таких європейських організацій:**

1. **Асамблея європейських регіонів (з 1992 року)** – створена в 1985 році та є політичною формою організації регіонів Європи і представником їх інтересів на європейському і міжнародному рівнях, до складу якої входять 270 регіонів-членів з 33 країн та 16 міжрегіональних організацій.

2. **Робоча співдружність придунайських країн (з 1994 року)** – створена у 1990 році, метою якої є сприяння співробітництву її членів для розвитку Дунайського регіону в інтересах його жителів та мирного співробітництва в Європі. До складу входять 24 регіони з 11 країн.

3. **Єврорегіон «Нижній Дунай» (з 1998 року)** – створено в 1998 році та є формою прикордонного співробітництва між територіальними громадами або місцевими органами влади України, Румунії та Республіки Молдова, розташованими у прикордонній зоні, в якій сторони беруть участь у загальних заходах, що проводяться у відповідності до національних законодавств і норм міжнародного права. До складу входять Одеська область (Україна), райони Кагул та Кантемір (Республіка Молдова), повіти Бреїла, Галац, Тульча (Румунія).

4. **Асоціація європейських прикордонних регіонів (з 2001 року)** – створена у 1971 році. Її членами є близько 90 регіонів та регіональних інституцій Європи. Одеська область є членом даної Асоціації як один з регіонів у складі Єврорегіону «Нижній Дунай».

5. **Конференція приморських регіонів Європи (з 2004 року)** – створена в 1973 році з метою сприяння розвитку морських периферійних регіонів. Членами організації є 161 регіон з 28 країн Європи.

6. **Асамблея європейських виноробних регіонів (з 2004 року)** – створена у 1988 році з метою сприяння загальним інтересам виноробних регіонів в європейській і світовій економіці та підвищення культури вина у суспільстві. Членами Асамблеї є 70 регіонів, що представляють майже всі країни так званої «Великої Європи». Метою участі Одеської області є демонстрація досягнень підприємств виноробної і алкогольної промисловості, сприяння просуванню і впровадженню інноваційних технологій у виробництво алкогольних напоїв.

7. **Асоціація транскордонного співробітництва «Єврорегіон Нижній Дунай» (з 2008 року)** – створена у 2008 році під час засідання Ради Єврорегіону «Нижній Дунай» у м. Одеса. Серед основних завдань: стабільний розвиток адміністративно-територіальних одиниць, що входять до складу Асоціації; розробка стратегій, програм, навчань та досліджень, які сприятимуть транскордонному співробітництву та постійний розвиток транспортної інфраструктури і комунікацій в прикордонних регіонах та між ними.

III. Сучасний стан Одеської області

Клімат та природні ресурси

Клімат вологий, помірно континентальний. У цілому клімат поєднує риси континентального і морського. Зима м'яка, малосніжна і нестійка; середня температура січня від -2°C на півдні до -5°C на півночі. Для весни характерні похмура погода, тумани у зв'язку з охолоджуючим впливом моря. Літо переважно спекотне, сухе; середня температура липня від 21°C на північному заході до 23°C на півдні, максимальна до $36-39^{\circ}\text{C}$ (в останні роки і більше). Осінь тривала, тепліше весни, в основному хмарна. Середньорічна температура коливається від $8,2^{\circ}\text{C}$ на півночі до $10,8^{\circ}\text{C}$ на півдні області. Загальна сума опадів $340-470$ мм на рік, головним чином випадають влітку (часто у вигляді злив). Число годин сонячного сяйва приблизно 2200 на рік. Тривалість вегетаційного періоду $168-210$ діб із загальною сумою температур від 28°C до 34°C .

Взимку переважають північні і південно-західні вітри, влітку - північно-західні і північні. Південна половина області схильна до посух, курних бурь, суховіїв.

Розвідані попередньо чи оцінені прогнозно понад 160 родовищ твердих корисних копалин (піски, суглинки, гравій, галька, граніти, вапняк, нафта, природний газ, залізна руда, фосфорити, кольорові метали, золото, кам'яне та буре вугілля, лікувальні грязі та ін.), але основна частина розвіданих родовищ знаходиться на орних землях.

До місцевих корисних копалин, які використовуються в промисловості, відносяться і **мінеральні підземні води**. Найбільш відома лікувальна хлоридно-натрієва мінеральна вода «Куяльник», видобуток якої ведеться в межах Одеського промвузла. Столові слабомінералізовані води видобуваються в містах Ізмаїл, Балта, Білгород-Дністровський, смт Красні Окна та інших.

Адміністративно-територіальний устрій та склад населення

Одеська область – приморський і прикордонний регіон України, розташований на південному заході країни, з територією 33,3 тис. км², що становить 5,5 % території України.

Одеська область утворена 27 лютого 1932 року. Адміністративний центр регіону – місто Одеса одне з найбільших міст України, важливий транспортний, індустріальний, науковий, культурний і курортний центр з населенням 1 013,4 тис. осіб.

Область у своєму складі має 19 міст, 33 селища міського типу, 1 123 сільських населених пункти.

У рамках реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (децентралізації) на території Одеської області **на початок 2020 року** в області було утворено 37 територіальних громад (ТГ), в яких відбулись перші місцеві вибори депутатів та голів. На прямих бюджетних відносинах перебували 31 ТГ.

Загалом в області добровільно об'єдналося (приєдналося) 199 місцевих рад (45,1 % від загальної кількості рад базового рівня станом на 01.01.2015).

Кількість жителів Одеської області, які проживали на території ТГ становить 458,9 тис. осіб (18,8 % від загальної кількості жителів області).

Загальна площа ТГ покривала 43,5 % площі області.

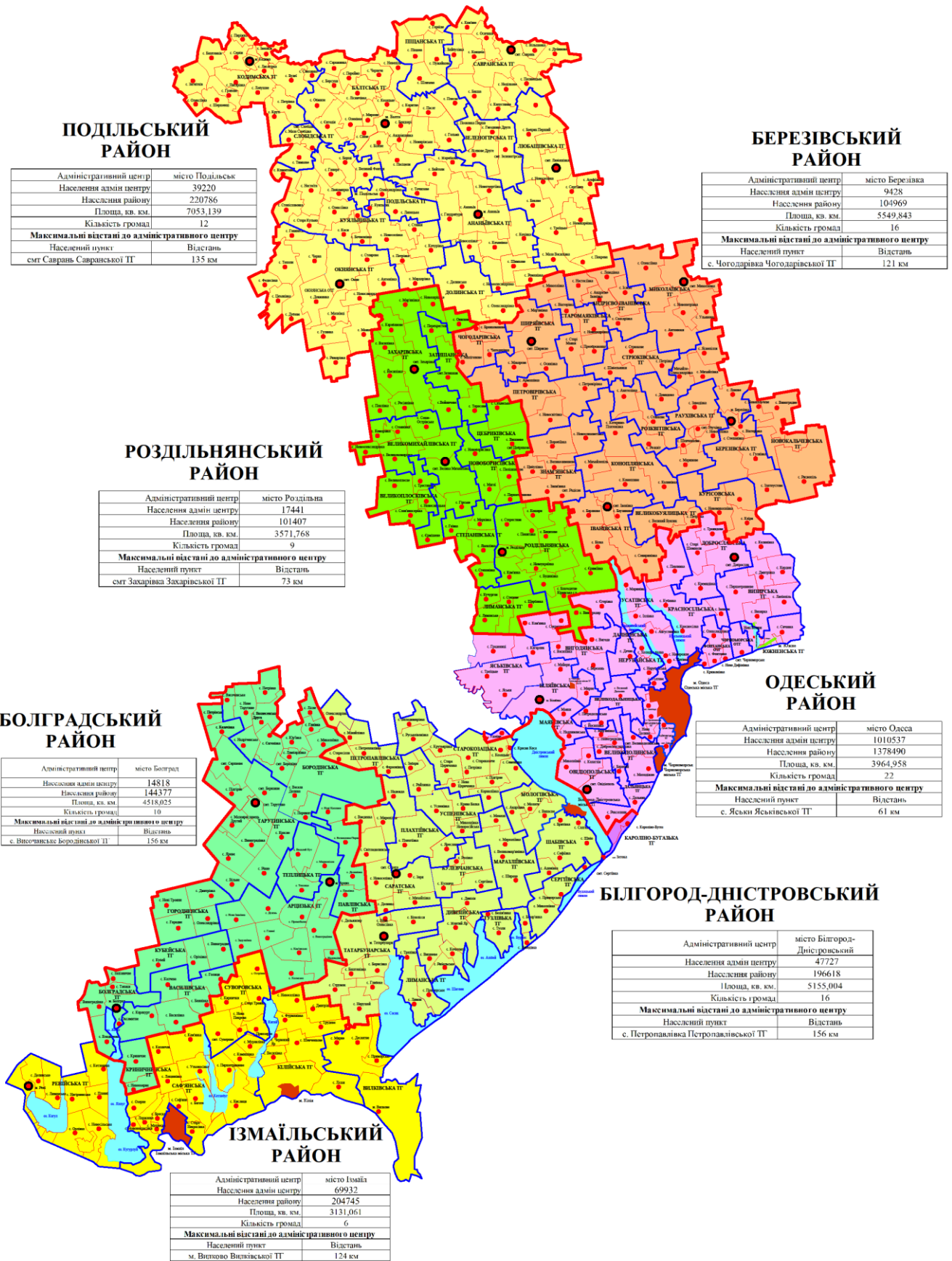
Куяльницька ТГ утворена у межах всього Подільського району. У 6 районах – Балтському, Білгород-Дністровському, Іванівському, Кілійському, Великомихайлівському та Окнянському площа покриття територіальними громадами – **більше 70 %**, 3 ТГ (*Знам'янська, Маяківська та Цебриківська*) – утворені у межах кількох районів.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 623-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Одеської області», затверджено перелік спроможних територіальних громад, яким передбачено функціонування на Одещині **91 територіальної громади (ТГ) – 19 міських ТГ, 25 селищних ТГ та 47 сільських ТГ.**

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 720-р затверджено адміністративні центри та території територіальних громад Одеської області.

КАРТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД З ПОКРИТТЯМ УСІЄЇ ТЕРИТОРІЇ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПОЗНАЧЕННЯМ МЕЖ НОВОУТВОРЕНИХ РАЙОНІВ

Постановою Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» утворено в Україні 136 районів, у т. ч. в **Одеській області – 7**, а саме:

Березівський район у складі територій **16 ТГ** – Березівської міської, Раухівської, Іванівської, Миколаївської та Ширяївської селищних, Андрієво-Іванівської, Великобуялицької, Знам'янської, Коноплянської, Курісовської, Новокальчевської, Петровірівської, Розквітівської, Старомаяківської, Стрюківської, Чогодарівської сільських територіальних громад.

Білгород-Дністровський район у складі територій **16 ТГ** – Білгород-Дністровської та Татарбунарської міських, Саратської та Сергіївської селищних, Дивізійської, Кароліно-Бугазької, Кулевчанської, Лиманської, Маразліївської, Мологівської, Петропавлівської, Плахтіївської, Старокозацької, Тузлівської, Успенівської, Шабівської сільських територіальних громад.

Болградський район у складі територій **10 ТГ** – Арцизької та Болградської міських, Бородінської та Тарутинської селищних, Василівської, Городненської, Криничненської, Кубейської, Павлівської, Теплицької сільських територіальних громад.

Ізмаїльський район у складі територій **6 ТГ** – Вилківської, Ізмаїльської, Ренійської та Кілійської міських, Суворовської селищної, Саф'янської сільської територіальних громад.

Одеський район у складі територій **22 ТГ** – Одеської, Біляївської, Теплодарської, Чорноморської, Южненської міських, Авангардівської, Великодолинської, Доброславської, Овідіопольської, Таїровської, Чорноморської селищних, Великодальницької, Вигодянської, Визирської, Дальницької, Дачненської, Красносільської, Маяківської, Нерубайської, Усатівської, Фонтанської, Ясківської сільських територіальних громад.

Подільський район у складі територій **12 ТГ** – Ананівської, Балтської, Подільської, Кодимської міських, Зеленогірської, Любашівської, Окнянської, Савранської, Слобідської селищних, Долинської, Куяльницької, Піщанської сільських територіальних громад.

Роздільнянський район у складі територій **9 ТГ** – Роздільнянської міської, Великомихайлівської, Затишанської, Захарівської, Лиманської, Цебриківської селищних, Великопосківської, Новоборисівської, Степанівської сільських територіальних громад.

25 жовтня 2020 року у всіх територіальних громадах та новоутворених районах відбулись вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів.

За площею, яка дорівнює 33,3 тис. км², Одеський регіон найбільший серед усіх регіонів країни. Територія області складає 5,5 % території України.

Аналіз демографічної ситуації Одеської області за 2017-2021 роки свідчить про існування негативних тенденцій у зазначеній сфері, зокрема таких, як **скорочення чисельності наявного населення**.

Протягом 2017-2021 років зберігається тенденція до скорочення наявного населення (таблиця 1). Так, з 2017 по 2021 роки чисельність наявного населення скоротилась з 2 383,1 тис. осіб до 2 351,4 тис. осіб. Обсяги скорочення наявного населення відповідно до попереднього року набули свого піку у 2021 році (- 16,7 тис. осіб).

Таблиця 1. Склад чисельності наявного населення Одеської області

	на 01.01.2018	на 01.01.2019	на 01.01.2020	на 01.01.2021	на 01.01.2022
Наявне населення, тис. осіб	2383,1	2380,3	2377,2	2368,1	2351,4
Відхилення до попереднього року:					
абсолютне, тис. осіб;	- 3,4	- 2,8	- 3,1	- 9,1	- 16,7
відносне, відсотка;	- 0,14	- 0,12	- 0,13	- 0,4	- 0,7
Кількість народжених, тис. осіб	25,2	23,1	20,9	20,6	19,3
Зменшення (збільшення) обсягів народжуваності до попереднього року, тис. осіб	- 1,2	- 2,1	- 2,2	- 0,3	- 1,3
Кількість померлих, тис. осіб	33,4	33,6	33,1	34,9	42,4
Зменшення (збільшення) обсягів смертності до попереднього року, тис. осіб	- 1,0	- 0,21	- 0,5	+ 1,8	+ 7,5
Природне скорочення	- 7,2	- 8,2	- 12,2	- 14,3	- 23,1
Міграційний приріст, тис. осіб	+ 4,7	+ 7,7	+ 9,1	+ 5,1	+ 6,4
Щільність наявного населення	71,7	71,6	71,5	71,1	70,6

На даний показник вплинуло:

– **збільшення обсягів природного скорочення населення** (перевищення кількості померлих над кількістю народжених). У 2017-2021 роках показник природного скорочення мав тенденцію до збільшення та набув свого піку у 2021 році (- 23,1);

– **зменшення народжуваності населення**. Протягом останніх років в області спостерігається негативна тенденція до зменшення народжуваності населення. Так, щорічні обсяги народжуваності відповідно до попереднього року зменшувались від 25,2 тис. осіб у 2017 році до 19,3 тис. осіб у 2021 році;

– **збільшення смертності населення**. Аналіз свідчить, що у 2017-2020 роках показники смертності населення коливалися від 33,4 тис. осіб до 34,9 тис. осіб у 2020 році. У 2021 році кількість померлих зросла відповідно до 2020 року на 7,5 тис. осіб і становила 42,4 тис. осіб;

– **наявність міграційного приросту населення**. Протягом 2017-2021 років в області спостерігається міграційний приріст населення, який коливався від 4,7 тис. осіб у 2017 році до 6,4 тис. осіб у 2020 році.

Таким чином, поступове скорочення наявного населення, зменшування народжуваності, збільшення смертності, збільшення міграційного приросту вплинуло на показник щільності наявного населення, який протягом 2017-2021 років зменшився з 71,7 осіб на км² у 2017 році до 70,6 осіб на км²

у 2021 році.

Скорочення наявного населення також негативно вплинуло на його структуру. Аналіз показників міського та сільського населення області свідчить, що протягом 2017-2019 років чисельність міського населення поступово зростала, але починаючи з 2020 року чисельність міського населення зменшилась і становила 1 592,0 тис. осіб, а у 2021 році 1 581,5,0 тис осіб (таблиця 2).

Протягом останніх 5 років чисельність сільських мешканців поступово зменшувалась з 788,7 тис. осіб у 2017 році до 769,9 тис. осіб у 2021 році.

Співвідношення міського та сільського населення до загальної чисельності наявного населення області протягом 2017-2021 років істотно не змінювалось і коливається від 61,7 до 67,3 % (міське населення) та від 33,1 до 32,7 % (сільське населення) відповідно.

Таблиця 2. Розподіл наявного населення за територіальною приналежністю

	на 01.01.2018	на 01.01.2019	на 01.01.2020	на 01.01.2021	на 01.01.2022
Наявне населення, тис. осіб, всього, у тому числі:	2383,1	2380,3	2377,2	2368,1	2351,4
міське	1594,9	1595,5	1597,0	1592,0	1581,5
у відсотка до загальної чисельності	66,9	67,0	67,2	67,2	67,3
сільське	788,2	784,8	780,2	776,1	769,9
у відсотка до загальної чисельності	33,1	33,0	32,8	32,8	32,7

Статеву структуру населення області характеризується перевагою жінок над чоловіками (таблиця 3). Протягом 2017-2021 років чисельність жінок поступово зменшувалася з 1 256,1 тис. осіб у 2017 році до 1 237,5 тис. осіб у 2021 році. Відповідно до загальної чисельності постійного населення протягом 2017-2021 років чисельність жінок коливалася від 53,0 % до 52,9 %.

Чисельність чоловіків протягом 2017-2021 років поступово зменшувалась з 1 115,9 тис. осіб у 2017 році до 1 102,9 тис. осіб у 2021 році, відповідно до загальної чисельності постійного населення чисельність чоловіків поступово збільшувалася від 47,0 % у 2017 році до 47,1 % у 2019-2021 роках.

Таблиця 3. Статеву структуру Одеської області

	на 01.01.2018	на 01.01.2019	на 01.01.2020	на 01.01.2021	на 01.01.2022
Постійне населення, тис. осіб, всього, у тому числі:	2372,0	2369,2	2366,2	2357,0	2340,3
чоловіки	1115,9	1115,3	1114,8	1110,3	1102,9
у відсотка до загальної чисельності населення	47,0	47,1	47,1	47,1	47,1
жінки	1256,1	1253,9	1251,4	1246,8	1237,5
у відсотка до загальної чисельності населення	53,0	52,9	52,9	52,9	52,9
Співвідношення чисельності чоловіків та жінок	888	889	891	891	891

Зміни, що відбуваються з природним рухом населення, поступово спричиняють і зміни **вікового складу населення** (таблиця 4). У даний час для демографічної ситуації в Одеській області властиві 2 негативних процеси – від’ємний природний приріст та старіння населення.

Таблиця 4. Розподіл постійного населення за окремими віковими групами

На 01.01	Всього населення	0–14 років	0–15 років	0–17 років	16–59 років	15–64 роки	18 і понад років	60 і понад років	65 і понад років	Коефіцієнт загального навантаження* до населення віком 15-64 роки	Коефіцієнт загального навантаження* на осіб віком 16-59 роки
2018	2372,0	402,7	423,7	464,0	1439,0	1604,0	1908,0	509,3	365,3	479	648
2019	2369,3	404,0	426,2	467,8	1427,4	1595,6	1901,5	515,7	369,7	485	660
2020	2366,2	402,1	425,3	468,8	1418,2	1588,0	1897,4	522,7	376,4	490	668
2021	2357,0	399,2	423,0	468,6	1401,5	1578,7	1888,4	529,5	379,1	493	x
2022	2340,3	393,8	418,9	466,2	1393,2	1569,1	1874,4	528,2	377,5	491	x

**Демографічне навантаження* – узагальнююча кількісна характеристика вікової структури населення, яка показує навантаження на суспільство непродуктивним населенням.

За усіма віковими групами чисельність осіб працездатного віку протягом 2021 року має тенденцію до зменшення. Коефіцієнти демографічного навантаження збільшуються, що свідчить про активні процеси старіння населення.

В Одеській області **середня очікувана тривалість життя** при народженні протягом 2017-2020 років коливалась у чоловіків – 66,6-66,8 років, у жінок – 75,5-75,7 років. Однак у 2021 році відбулося різке падіння середньої очікуваної тривалості життя, як у чоловіків так і у жінок у зв'язку із пандемією (таблиця 5).

Якщо для розвинутих країн характерна різниця між очікуваною тривалістю життя чоловіків та жінок – 7 років, то в нашій області протягом звітнього періоду вона коливалась від 8,9 до 9,7 років, а починаючи з 2019 року поступово зменшується і у 2021 році становила 8,4 років.

Таблиця 5. Середня очікувана тривалість життя

Період, за який розраховані показники (роки)	Середня очікувана тривалість життя при народженні			Різниця між очікуваною тривалістю чоловіків та жінок
	обидві статі	чоловіки	жінки	
2017	71,1	66,6	75,5	8,9
2018	70,0	66,4	75,5	9,1
2019	71,4	66,5	76,2	9,7
2020	71,3	66,8	75,7	8,9
2021	69,2	65,0	73,4	8,4

Загальна характеристика сучасного стану економіки регіону

За підсумками 2020 року обсяг валового регіонального продукту склав **220,2 млрд грн** (по Україні – 4 222,0 млрд грн), індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту склав **96,6 %** (по Україні – 96,2 %).

За підсумками 2021 року індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту склав **106,2 %** (по Україні – 103,4 %)(*попередні дані*).

Зовнішня торгівля товарами та послугами

У 2022 році обсяги експорту та імпорту товарів становили **2400,4 млн дол. США** та **2121,5 млн дол. США** відповідно і у порівнянні з 2021 роком збільшились в експорті на 41,4 % (*по Україні – 35,1 %*), в імпорті зменшились на 8,2 % (*по Україні – 24,1 %*).

Довідково: за 2021 року: експорт – + 24,8 %, імпорт – + 5,8 %.

Сальдо позитивне на суму 278,9 млн дол. США (у 2021 році негативне сальдо 613,3 млн дол. США).

Частка підприємств Одеської області в загальному експорті товарів України – 5,4 %, в імпорті товарів – 3,8 %.

Цінова ситуація

Грудень 2022 року індекс споживчих цін (до грудня 2021 року) становив **125,2 %** (4 місце серед регіонів країни) (по Україні – 126,6 %).

ІСЦ (до попереднього місяця) – **100,6 %** (довідково: грудень 2021 року – 100,8 %) (5-9 місце).

Фінанси

На 1 січня 2023 року до Зведеного бюджету надійшло **73,35 млрд грн** (- 34631,25 млн грн, - 32,1 %), з них до державного – **47,37 млрд грн** (- 38267,7 млн грн, - 44,7 %), до місцевих – **25,98 млрд грн** (+ 3636,5 млн грн, +16,3 %).

Транспортно-комунікаційний комплекс

Морегосподарський комплекс області

На узбережжі Чорного та Азовського морів знаходиться 13 морських портів, 7 із яких розташовані в Одеській області.

В морських портах України оброблялося близько 40 % загального обсягу міжнародної торгівлі України з різними країнами світу, в тому числі 60 % вітчизняного експорту. В портах України є можливість перевалки лише зернових вантажів спеціалізованими терміналами близько 65–70 млн т зерна на рік, з них понад 70 % потужностей (50 млн т/рік) знаходяться в портах Одеської області.

3 ТОП-20 морських зернових терміналів України, більше половини (12 терміналів) розташовані в регіоні. 3 порти області (Одеса, Південний, Чорноморськ) забезпечували 70 % загальних обсягів обробки вантажів України.

Майже 100-відсоткове обслуговування контейнерних ліній України морським шляхом забезпечувалося контейнерними терміналами в морських портах Одеса, Чорноморськ та Південний, сукупною потужністю більш 3 млн. TEU на рік.

За 12 місяців 2022 року вантажопереробка в морських портах Одеської області склала **51,24 млн т**, що становить 47,8 % від показників січня-грудня 2021 року.

Вантажопереробка експортних вантажів в морських портах області склала 43,87 млн т (53,5 %), імпорتنих – 5,39 млн т (32,9 %). Перевалка транзитних вантажів склала 1,81 млн т (21,4 %). Каботаж – 168,16 тис. т (47,9 %).

Беручи до уваги блокування портів України було забезпечено стабільну роботу логістичних маршрутів відправлення вантажів, у тому числі зернових, через порти Дунаю.

Переробка вантажів через дунайські порти у 2022 році склала 16,5 млн т – збільшена у 3 рази, у тому числі експорт, який збільшився у 4,3 рази, становить 13,5 млн т. За 2022 рік портами Дунаю перевалено 6,62 млн т зернових.

Порти, які розташовані в Дунайському регіоні, працюють у штатному режимі, нарощують вантажну базу, збільшують обробку суден біля причалів.

Завдяки поверненню контролю над островом Зміїний, з початку липня відкрито рух каналом гирла Бистре суднового ходу з р. Дунай до Чорного моря, що дозволило розвантажити рейд каналу Суліна та прискорити експорт зернових.

3 липня станом на 16.01.2023 627 торговельних суден з українською аграрною продукцією пройшли каналом гирла Бистре (1 071 разом із Сулінським каналом).

22 липня 2022 року представники України, Туреччини та ООН підписали у Стамбулі **Ініціативу щодо безпечного транспортування зерна та продуктів харчування з українських портів**, яка розблокувала українські морські порти «Одеса», «Чорноморськ» і «Південний» для експорту зерна та добрив.

У рамках ініціативи станом на 01 січня 2023 року із українських портів прямують до країн Азії, Європи та Африки 617 суден, з **16,3 млн т** агропродукції, а саме: кукурудза – 7,51 млн т, пшениця – 4,63 млн т, соняшникова олія – 960 тис. т, ячмінь – 652 тис. т, ріпак – 1 млн т, шрот – 880 тис. т, соняшник – 225 тис. т.

Порти «Великої Одеси» поступово нарощують вантажопереробку.

11.08.2022 вперше за останні 20 років розпочато виконання **пасажирських перевезень через Дністровський лиман** між смт Овідіополь та м. Білгород-Дністровський у зв'язку з пошкодженням автомобільно-залізничного мосту через Дністровський лиман. За час курсування (до 30.10.2022) перевезено 8,3 тис. пасажирів.

Залізничний транспорт

Експлуатаційна довжина Одеської залізниці становить 4001,8 км (у тому числі Одеська область – 1043,6 км). На території Одеської області знаходяться 72 залізничні станції.

В умовах тимчасової неможливості переміщення товарів морським сполученням внаслідок блокування морських портів та мінування акваторії Чорного моря російською федерацією, очевидним стає зростання потенціалу залізничного та автомобільного транспорту в логістиці експорту продовольчих товарів та сільськогосподарської продукції.

Вантажопереробка регіональної філії «Одеська залізниця» АТ «Укрзалізниця» у 2022 році склала 77,08 млн т, що становить 50,5 % від показників січня-грудня 2021 року.

Вантажопереробка експортних вантажів в морських портах області склала 45,75 млн т (46,2 %), імпорتنих – 5,8 млн т (60,0 %). Перевалка транзитних вантажів склала 1,42 млн т (28,2 %).

22.08.2022 відновлено залізничне сполучення з Республікою Молдова, а саме відкрито оновлену залізничну ділянку Березине (Україна) – Басарабська (Молдова) протяжністю 20,9 км (яка не працювала понад 20 років).

Наразі це головний залізничний маршрут для сполучення Одеси та Дунайських портів – «Рені» та «Ізмаїл».

Також, продовжується робота щодо збільшення обсягів транзитних перевезень залізничним транспортом, підвищення рівня контейнеризації вантажної системи АТ «Укрзалізниця».

Паралельно триває розвиток інших логістичних проєктів, які сприятимуть експорту української продукції на зовнішні ринки. У червні 2022 після ремонту було відкрито ширококоліїну залізницю до дунайського річкового порту Галац із молдавського річного порту Джурджулешти. Ця колія з'єднана з українським портом Рені. Від тоді вантажні потяги, що йдуть з України через Республіку Молдова, можуть вивантажувати зерно безпосередньо в порту Галац, без необхідності перевантаження на кордоні.

Завдяки реалізації цих проєктів Україна налагодить залізничне сполучення з Молдовою в обхід Придністров'я та отримає додаткові логістичні можливості для експорту/імпорту продукції через порти Румунії.

Також з метою розбудови логістичної інфраструктури Придунав'я та забезпечення продовольчої безпеки країни сьогодні вкрай необхідно відновлення залізничного сполучення від м. Ізмаїл до Ренійського морського порту.

Міжнародний аеропорт «Одеса» відноситься до групи найбільших аеропортів України. За 2021 рік послугами Міжнародного аеропорту «Одеса» скористались понад 1,3 млн пасажирів (більше 1,1 на міжнародних рейсах та понад 200 тис. на внутрішніх), що на 90 % більше показників 2020 року.

У 2021 році Міжнародний аеропорт «Одеса» перший серед регіональних аеропортів України.

Наразі, у зв'язку із з військовою агресією російської федерації проти України та запровадженням воєнного стану роботи призупинено.

Капітальне будівництво

У 2022 році Одеській області передбачена субвенція з державного бюджету на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах у сумі **1 027 368,4 тис грн.**

Фактично надійшло коштів з державного бюджету – 308 617,2 тис. грн, або 30 % від запланованої суми.

Проведено касових видатків – 234 256,5 тис. грн, з них – 46 609,6 тис. грн погашення і обслуговування місцевого боргу за місцевими запозиченнями, залученими на ремонт доріг в 2021 році.

Протягом 2022 року через введення в Україні воєнного стану згідно з Указом Президента України від 24.06.2022 № 64/2022, виконання робіт з

капітального та поточного середнього ремонтів призупинене.

Аварійні, відновлювальні роботи на автомобільних дорогах загального користування місцевого значення, вулицях і дорогах комунальної власності у населених пунктах проводилися на підставі затверджених обласною державною (військовою) адміністрацією переліків на виконання відповідних робіт під час воєнного стану у 2022 році.

Проведена оплата робіт з капітального ремонту та проектування, виконаних у грудні 2021 – лютому 2022 року по наступних об'єктах:

- капітальний ремонт автомобільної дороги загального користування місцевого значення О162442 Татарбунари – Кам'янське – Т-16-08, км 0+000 – км 10+000;
- капітальний ремонт автомобільної дороги загального користування місцевого значення О160203/О162340/ – Острівне – /М-15/ – Старі Трояни – станція Дзинілор – Нова Покровка – Суворове з примиканням до вул. Кутузова, км 7+630 – км 15+000;
- капітальний ремонт автомобільної дороги загального користування місцевого значення О161930 Роздільна – Понятівка – Кошари – Знам'янка, км 8+400 – км 17+150;
- капітальний ремонт мосту на автомобільній дорозі загального користування місцевого значення С1627401 Базар'янка – Тузли, км 2+298;
- капітальний ремонт проїжджої частини та тротуарів вул. Кутузова від вул. Героїв Сталінграду до Кутузовського парку у м. Ізмаїлі;
- капітальний ремонт (відновлення елементів благоустрою) проїжджої частини проїзду від вул. Гагаріна до вул. Шевченко в с. Барабой Дальницької сільської ради Одеського району;
- капітальний ремонт (відновлення елементів благоустрою) проїжджої частини проїзду від вул. Гагаріна до вул. Соборності в с. Барабой Дальницької сільської ради Одеського району;
- капітальний ремонт (відновлення елементів благоустрою) проїжджої частини вул. Гагаріна в с. Доброолександрівка Дальницької сільської ради Одеського району;
- капітальний ремонт (відновлення елементів благоустрою) проїжджої частини пров. Виноградний в с. Роксолани Дальницької сільської ради Одеського району;
- поточний середній ремонт автомобільної дороги загального користування місцевого значення О162235 Забари – Успенівка – Колісне, км 16+720 – км 22+720;
- поточний середній ремонт автомобільної дороги загального користування місцевого значення С160411 Стара Царичанка – Нова Царичанка – Миколаївка – Новоросійська, км 11+007 – км 17+707;
- поточний середній ремонт автомобільної дороги загального користування місцевого значення О161016 /М-15/ Суворове – Приозерне – Шевченкове /Т-16-28/ км 45+220 – км 54+295.

Для забезпечення утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення у належному експлуатаційному стані та для створення умов безперервного та безпечного руху транспорту на них, в зв'язку з

призупиненням виконання капітального, поточного середнього, поточного дрібного ремонтів, виникла необхідність проведення експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення. За цим напрямком використано 118 977,9 тис. грн субвенції з державного бюджету та 99 300,0 тис. грн залучено з місцевих бюджетів області. Ямковим ремонтом відремонтовано 705,6 тис. м² автомобільних доріг.

Роботи завершені на трьох об'єктах:

- Амбулаторія загальної практики – сімейної медицини по вул. Центральна, 1 Б в смт Захарівка Захарівського району (будівництво);

- Амбулаторія загальної практики сімейної медицини за адресою: вул. Центральна, 3 А, с. Старі Маяки Ширяївського району (будівництво, коригування);

- Поточний середній ремонт автомобільної дороги загального користування місцевого значення О161016 /М-15/ Суворове – Приозерне – Шевченкове /Т-16-28/ км 45+137 – км 46+799.

В експлуатацію ведено два об'єкти:

- Амбулаторія загальної практики – сімейної медицини по вул. Центральна, 1Б в смт Захарівка Захарівського району (будівництво).

- Поточний середній ремонт автомобільної дороги загального користування місцевого значення О161016 /М-15/ Суворове – Приозерне – Шевченкове /Т-16-28/ км 45+137 – км 46+799.

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 2102-ІХ (зі змінами), запроваджено режим воєнного стану в Україні. Постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» визначено механізм виконання в особливому режимі повноважень Казначейством та органами Казначейства, пов'язаних із здійсненням казначейського обслуговування бюджетних коштів та коштів інших клієнтів в умовах воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях.

Екологія та природні ресурси Одещини

Охорона навколишнього природного середовища

Одеська область – приморський і прикордонний регіон України зі значним науково-технічним, промисловим, аграрним, транспортним, туристичним потенціалом. Це економічно самодостатній рекреаційно-туристичний приморський і прикордонний регіон України з унікальною природою. Територія області розміщена переважно у степовій, частково – лісостеповій природних зонах. Це визначає її високий агровиробничий потенціал та багаті рекреаційні ресурси. Водночас природа краю відзначається маловодністю та вкрай малою лісистістю. В цілому рівнинний рельєф території сприяє інтенсивному господарському освоєнню краю.

Атмосферне повітря

Одеська область характеризується транспортною, промисловою і сільськогосподарською галузями. Загальна кількість суб'єктів господарювання, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря складає понад 3 000.

З загальної кількості викидів: 70,4 % здійснено підприємствами постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, 15,9 % – підприємствами переробної промисловості. Кількісний вклад основних забруднювачів складає: метан – 72 % від сумарних обсягів, речовини у вигляді твердих суспендованих частинок – 8,1 %, оксид вуглецю – 9,1 %, діоксид азоту – 4,3 %, діоксид сірки – 2,3%, неметанові органічні сполуки – 1,9 %, аміак – 1,8 %. Більша частини викидів здійснено в м. Одеса – 21,72 тис. т.

Також здійснюються викиди парникових газів, у першу чергу діоксиду вуглецю, що сприяє процесам глобального потепління.

Земельні ресурси області площею 3 331,38 тис. га характеризуються надзвичайно високим рівнем освоєння.

За призначенням і використанням розподіляються:

✓ землі сільськогосподарського призначення – 2 588,18 тис. га (77,69 %), з них рілля – 2 077,042 тис. га (62,35 %);

✓ землі громадського призначення – 30,5 тис. га;

✓ землі оздоровчого призначення – 2,0 тис. га;

✓ землі рекреаційного призначення – 4,5 тис. га;

✓ землі лісогосподарського призначення, ліси та інші лісовкриті площі – 223,4 тис. га (6,7 %);

✓ землі водного фонду – 210,73 тис. га (6,33 %), в тому числі природні водотоки (річки та струмки) – 15,3 тис. га, озера та лимани – 167,2 тис. га, ставки – 12,1 тис. га, штучні водосховища – 7,6 тис. га, штучні водостоки (канали, колектори, канами) – 8,4 тис. га;

✓ землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики 31,7 тис. га. – порушені землі віднесено 2,4 тис. га, з них не використовуються 1,5 тис. га: – землі транспорту та зв'язку 25,1 тис. га;

✓ землі під твердими побутовими відходами – 0,5 тис. га, з яких більша частина не відповідає екологічним нормам.

Лісові ресурси та рослинний світ

Одеська область є малолісною та лісодефіцитною. На одного мешканця області припадає лише 0,1 га лісу. Загальна лісистість Одеської області становить близько 6 %.

Площа лісових ділянок в області складає 220,1 тис. га, з них 203,9 га – вкриті ліською рослинністю лісові ділянки, у тому числі захисні насадження – 183,1 тис. га (83 %) з них полезахисні лісові смуги – 49,8 тис. га.

Загальна площа земель лісогосподарського призначення, які знаходяться в постійному користуванні державних лісогосподарських підприємств Одеського обласного управління лісового та мисливського господарства становить 140 423,1 га.

Охорона, збереження та відтворення рослин, які знаходяться під загрозою зникнення в Одеській області здійснюється відповідно міжнародних договорів, ратифікованих Україною, Червоної книги України, та відповідно до Переліку

видів тварин і рослин, які підлягають особливій охороні на території Одеської області затвердженого рішенням Одеської обласної ради від 18 лютого 2011 року № 90-VI. До зазначеного Переліку включено 292 види рослин, з яких 157 входять до Червоної книги України.

Водні ресурси області

Водні ресурси області складаються з запасів підземних та поверхневих вод. Запаси поверхневих вод на території області розподіляються нерівномірно. Північна та центральна частини території характеризуються обмеженими запасами води, а південь та захід, які тяжіють до річок Дністер та Дунай, мають великий запас води.

На території області нараховується 3 147 водозаборів, які належать 2 236 водокористувачам. Загальна кількість водопунктів складає 5 951 у тому числі артезіанських свердловин – 5 748, шахтних колодязів – 193, джерельних каптажів – 9. Загальна протяжність водопровідних мереж становить 10 162,1 км, з них у ветхому та аварійному стані – 3 053,3 км (30,05 %). Протяжність каналізаційних мереж складає 1 886,4 км, з них у ветхому та аварійному стані – 857,3 км (45,4 %).

Забезпеченість підземними водами питної якості становить близько 30 %. Питне водопостачання області майже на 80 % забезпечується за рахунок поверхневих джерел. По Одеському водопроводу надходить вода з річки Дністер, в Ізмаїльському районі з річки Дунай, в Болградському районі з озера Ялпуг. Всі інші населені пункти користуються водою з підземних джерел.

Фауна Одеської області

Фауна Одеської області різноманітна і представлена 1 500 видами безхребетних та більше 400 видами хребетних тварин. Найчисельнішою та найважливішою групою хребетних тварин області є птахи, яких зареєстровано більше 320 видів.

Із ссавців особливий інтерес викликає єдиний представник ластоногих Чорного моря – тюлень-монах на території Дунайського біосферного заповідника. У Чорному морі розповсюджені популяції дельфінів (афаліна, білобочка, азовка). В результаті ведення бойових дій внаслідок агресії російської федерації на морському узбережжі та у відкритому морі гинуть дельфіни, мають місце факти забруднення морського середовища.

Іхтіофауна річок різноманітна. В річках і озерах водяться лящ, судак, сом, щука, сазан, окунь та інші види риб. Розводять товстолобика, білого амура, сазана. В акваторії Дунаю зустрічаються види риб, занесені до Європейського Червоного списку. З промислових видів найціннішими є осетрові та дунайський оселедець.

Природно-заповідний фонд

Внаслідок особливого географічного розташування область характеризується унікальною різноманітністю природних комплексів і систем, від лісових, лісостепових і степових, до водно-болотних і приморських. Однією з найважливіших проблем області є збереження та відновлення біологічного й ландшафтного різноманіття її території, захисту особливо цінних природних земель, оскільки призупинити темпи втрати біорізноманіття можна лише за

допомогою створення репрезентативних, біологічно стійких та ефективно керованих природоохоронних територіальних систем.

Природно-заповідний фонд області (далі – ПЗФ) має в своєму складі **128** територій та об'єктів, загальна площа яких становить **166 343,4 га**. Відношення площі природно-заповідного фонду до площі Одеської області становить 5,0 %.

На територіях та об'єктах природно-заповідного фонду охороняються більше 194 видів представників рослинного і 382 види тваринного світів, які є рідкісними та знаходяться під загрозою зникнення.

На півночі області заповідні території представляють переважно дубово-ясеневі і соснові ділянки лісу, паркові насадження колишніх панських маєтків, у центральній, східній і західній частинах області – окрім лісових насаджень ділянки типчаково-ковилово-різнотравного степу, на півдні – це гирлові ділянки найбільших рік України Дунаю і Дністра та мережа причорноморських лиманів.

Збирання, перевезення, утилізації та захоронення побутових відходів

В області створені та експлуатуються потужності з утилізації та знешкодження небезпечних відходів виробництва та споживання. Усього в області експлуатуються 1 демеркурізаційна установка (ТОВ «НВК «Укрекопром») та 5 комплексів по термічному знешкодженню небезпечних відходів (інсинераторів). Переробкою (утилізацією) відпрацьованих нафтопродуктів (масел) на території області займаються ПП «КОНКОРД» та ТОВ «ЕКО-СЕРВІС». Але, існуючих потужностей недостатньо. Система збору небезпечних відходів не розвинута в сільській місцевості.

Серйозною проблемою залишається зберігання та безпечне поводження з непридатними хімічними засобами захисту рослин (далі – ХЗЗР). У 2021 році виділено 3,8 млн грн з обласного бюджету на фінансування заходу передбаченого Одеською регіональною комплексною програмою з охорони довкілля на 2020-2021 роки. Зібрано та вивезено на утилізацію 52,0 т непридатних ХЗЗР з території Одеського району. Кількість твердих побутових відходів (ТПВ), зібраних та перевезених виконавцями послуг за 2022 рік 2,08 млн м³, кількість захоронених на полігонах та звалищах за 2022 рік – 2,01 млн м³ / 503,717 тис. т, послугами охоплено 72,0 % населення. В області налічується 63 підприємства, які здійснюють вивезення ТПВ, з яких: 55 комунальних підприємств, 8 – приватної форми власності.

Роздільне збирання окремих компонентів ТПВ запроваджено в області в 30 населених пунктах. Більша кількість ТПВ розміщуються у несортованому вигляді на полігонах ТПВ. Кількість сміттєзвалищ складає 628 одиниць, загальною площею 1 040,032 га. До реєстру місць видалення відходів внесено 516 паспортів МВВ, в тому числі 499 сміттєзвалищ.

Моніторинг довкілля та міжнародне співробітництво

В рамках регіональної системи моніторингу довкілля області моніторингові дослідження виконують підвідомчі підприємства центральних органів виконавчої влади, до основних відносяться: Гідрометеоцентр Чорного та Азовського морів, НДУ «Український науковий центр екології моря», Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього

Дунаю, Одеська філія ДУ «Держгрунтохорона» ДУ «Інституту охорони ґрунтів України», ДУ «Одеський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України». Щомісячна, щоквартальна та щорічна інформація оприлюднюється і надається до Міндовкілля України. В рамках Державної системи моніторингу у галузі атмосферного повітря в області встановлені і експлуатуються 2 пункти спостережень за забрудненням атмосферного повітря.

Документи довільного характеру

Протягом 2022 року Департаментом екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації опрацьовано наступні документи, а саме:

- ❖ видано 20 дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;
- ❖ затверджено 5 лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення;
- ❖ погоджено 7 дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення;
- ❖ підготовлено 15 висновків з оцінки впливу на довкілля;
- ❖ погоджено 48 проектів документів державного планування зі звітами про стратегічну екологічну оцінку;
- ❖ розглянуто та погоджено 10 документацій із землеустрою;
- ❖ погоджено переліки заходів з поліпшення санітарного стану лісів для 2-х територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ❖ надано 126 дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами суб'єктам господарювання, об'єкти яких належать до другої та третьої групи;
- ❖ розглянуто та опрацьовано 683 пакетів документів щодо реєстрації декларації про відходи;
- ❖ розглянуто та опрацьовано 75 пакетів документів інвентаризації та паспортизації відходів;
- ❖ розглянуто та опрацьовано 37 паспортів місць видалення відходів;
- ❖ розглянуто та опрацьовано 23 реєстрові картки об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів;
- ❖ розглянуто та опрацьовано 35 поточних, індивідуальних нормативів використання питної води.

Агропромисловий комплекс Одеської області

Рослинництво

Погодні умови 2022 року були несприятливими для агротоваровиробників області. Формування врожаю всіх сільськогосподарських культур відбувалося в умовах недостатнього вологозабезпечення, тривалого дефіциту ефективних опадів, незадовільного та критичного зволоження ґрунту, зниження відносної вологості повітря до 30 % і менше та інших посушливих явищ.

Зазначені чинники негативно вплинули на урожайність всіх сільгоспкультур та якість отриманої продукції.

Як наслідок, урожайність зернових культур зменшилася у порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 38,4 %, соняшнику на 38,7 %, ріпаку на 25,3 %, кукурудзи на 54,9 %.

За даними Головного управління статистики в Одеській області, на 1 грудня 2022 року в усіх категоріях господарств зібрано 3045,9 тис. т зерна, що менше ніж у 2021 році на 41,9 % (було 5245,2 тис. т).

Урожайність зернових культур склала 26,3 ц/га, що менше минулорічного показника на 16,4 ц/га або 38,4 %.

Валовий збір основної продовольчої культури – пшениці становив 1743,1 тис. т, що менше ніж в 2021 році (2731,0 тис. т) на 36,2 %. Разом з тим, такий валовий збір пшениці повністю забезпечує річну потребу жителів регіону в продовольчому зерні – 320 тис. т, насіння – 140 тис. т та дає можливість реалізувати 1,0 млн т зерна на аграрному ринку для поповнення обігових коштів господарств.

Валовий збір соняшнику склав 597,1 тис. т, що менше минулого року на 37,3 % (було 952,2 тис. т), ріпаку 268,9 тис. т, що менше на 10,6 % (було 300,8 тис. т), картоплі 295,6 тис. т, що менше на 10,7 % (було 331,0 тис. т), овочів 183,9 тис. т, що менше на 21,7 % (було 234,8 тис. т), плодів та ягід 88,5 тис. т, що більше на 3,2 % (було 85,8 тис. т).

Тваринництво

За попередніми даними Головного управління статистики в Одеській області усіма категоріями господарств за 2022 рік вироблено 45,2 тис. т м'яса (у живій вазі), що на 4,0 % менше, молока – 286,6 тис. т, що на 1,6 % менше, яєць – 117,8 млн шт., що на 14,3 % менше ніж торік.

На 01 січня 2023 року чисельність поголів'я великої рогатої худоби в усіх категоріях господарств становить 132,8 тис. голів, що (на 3,0 % менше) ніж торік, поголів'я корів становить 82,6 тис. голів, що (на 1,7 % менше), овець та кіз – 255,3 тис. голів (на 3,0 % менше), поголів'я птиці – 1716,2 тис. голів (на 7,4 % менше), при цьому збільшилось поголів'я свиней на 5,1 % і становить 132,1 тис. голів.

Сільськогосподарськими підприємствами на 01 січня 2023 року вироблено 11,3 тис. т м'яса (у живій вазі), що на 9,6 % менше, молока – 213 тис. т, що на 4,1 % менше ніж торік,

В сільськогосподарських підприємствах у порівнянні з минулим роком поголів'я великої рогатої худоби стабілізувалось на рівні минулого року та становить 14,5 тис. голів, збільшилось поголів'я свиней на 4,1 % і становить 72,8 тис. голів, при цьому зменшилось поголів'я корів на 3,1 % і становить 6,3 тис. голів, овець та кіз на 9,8 % і становить 23,1 тис. голів.

У регіоні реалізуються 3 інвестиційні проекти. У ТОВ «Агропрайм Холдинг» Болградського району по встановленню біогазової установки на свинокомплексі потужністю 24 тис. голів свиней в рік (вартість проекту 27,0 млн. грн).

Продовжується реконструкція приміщення на 100 голів для сухостійних корів на глибокій підстилці з кормовим столом (вартість проекту 1,5 млн. грн) на молочно-товарній фермі у СТОВ «АФ «Петродолинське» Одеського району та будівництво сучасного вівцекомплексу на 3,5 тис. голів овець м'ясних порід на території смт Лиманське Роздільнянського району у ТОВ «Колос» (вартість проекту 15,0 млн. грн).

Таблиця 6. Основні показники тваринництва (попередні дані)

	Січень- грудень 2021 року	Січень- грудень 2022 року	Відхилення 2022 року до 2021 року, %	Січень- грудень 2021 року	Січень- грудень 2022 року	Відхилення 2022 року до 2021 року, %
Виробництво:	Усі категорії господарств			У т.ч. с/г підприємства		
М'ясо худоби та птиці (тис. т)	47,1	45,2	- 4,0	12,5	11,3	- 9,6
Молоко (тис. т)	291,4	286,6	- 1,6	22,2	21,3	- 4,1
Яєць (млн шт.)	137,4	117,8	- 14,3	2,1	0	0
Чисельність худоби та птиці:						
Великої рогатої худоби (тис. голів)	136,9	132,8	- 3,0	14,5	14,5	-
у т.ч. корів	84,0	82,6	- 1,7	6,5	6,3	- 3,1
Свиней (тис. голів)	125,7	132,1	+ 5,1	69,9	72,8	+ 4,1
Овець та кіз (тис. голів)	263,1	255,3	- 3,0	25,6	23,1	- 9,8
Птиці (тис. голів)	1852,9	1716,2	- 7,4	73,0	8,7	- 88,1

Розрахунки з орендодавцями за оренду землі

За оперативною інформацією з власниками землі у 2022 році було укладено 252,7 тис. договорів оренди. Площа орендованих земель становила 1020526,2 га, їх загальна вартість – 29906,6 млн грн, сума орендної плати – 2015,2 млн грн. або 6,7 % від вартості орендованої землі.

На 1 січня 2023 року фактично розрахунки з орендодавцями землі за 2022 рік проведені на суму – 1730,9 млн грн, або 5,8 % від вартості орендованої землі. Виконання договірних зобов'язань становить 85,9 %.

Заробітна плата

За наявними даними на **1 грудня 2022 року** заборгованість з виплати заробітної плати становила **9465,5 тис. грн** перед **285** працівниками агропромислового комплексу, що на **107,4 тис. грн** або **1,1 %** більше ніж на 1 листопада поточного року (*9572,9 тис. грн*).

За період з серпня по грудень **повністю погашено заборгованість** у сумі **3650,7 тис. грн** на **8** підприємствах, у тому числі **1238,7 тис. грн** на державних суб'єктах господарювання.

Найбільше погашення простроченої заборгованості відбулось на ДП «Дослідне господарство «Жеребківське» Селекційно-генетичного інституту – національного центру насіннезнавства та сортовивчення – **977,0 тис. грн** перед **50** працівниками. Департаментом аграрної політики, продовольства та земельних відносин облдержадміністрації постійно вживаються усі можливі заходи з її недопущення у подальшому.

Тривалий час збільшення заборгованості з виплати заробітної плати спостерігалось на підприємствах сільськогосподарської галузі через неможливість реалізації продукції.

Загальна кількість підприємств-боржників становить **5 суб'єктів** господарювання, у тому числі: **2** підприємства державної форми власності та **3** – недержавних підприємства.

Щодо ДП «ДГ «Андріївське» ОДС ДС НААН» – керівнику неодноразово рекомендовано вжити всіх необхідних заходів щодо зменшення та повного погашення заборгованості. Наразі заборгованість по підприємству становить **3835,4 тис. грн.** Серед державних підприємств найбільша заборгованість з виплати заробітної плати у зазначеному підприємстві, по якому протягом декількох місяців зберігається **негативна динаміка збільшення заборгованості (з середини року на 364,4 тис. грн або 9,5 %).**

На недержавних підприємствах найбільша заборгованість з виплати заробітної плати становить **2855,2 тис. грн** на **ТОВ «Т.В.Д.-Агрокопитал» Ізмаїльського району.** На теперішній час усі рахунки товариства арештовані Ізмаїльським відділом державної виконавчої служби в Ізмаїльському районі.

По 3 підприємствам-боржникам, а саме: ПАТ «Грона» Болградського району, Державне підприємство «Сільськогосподарське підприємство державної кримінально-виконавчої служби України (№ 111) Березівського району, Приватне підприємство «Тепличне» Одеського району загальна сума заборгованості на них становить 2774,9 тис. грн.

Систематично проводяться робочі зустрічі з керівниками підприємств області всіх форм власності, за результатами яких надаються доручення та строки погашення заборгованості з виплати заробітної плати. Виконання зазначених доручень знаходиться на постійному контролі.

Найбільша заборгованість з виплати заробітної плати на 1 грудня 2022 року зосереджена на підприємстві Білгород-Дністровського району та становить 3835,4 грн або 40,5 % від суми загальної заборгованості.

Друге місце займає **Ізмаїльський район** із сумою заборгованості **2855,2 тис. грн** на 1 підприємстві району.

На підприємстві **Болградського району** загальна сума заборгованості становить **1599,1 тис. грн.**

Сума заборгованості у **Березівському районі – 1135,5 тис. грн.**

У **Роздільнянському та Подільському районах** заборгованість з виплати заробітної плати **відсутня.**

Харчова та переробна промисловість

На території Одеської області здійснюють виробничу діяльність 130 підприємств харчової промисловості, послуги із зберігання сільськогосподарської продукції надають 85 елеваторів загальною ємністю понад 5 млн. т, крім цього 45 сільськогосподарські підприємства виробляють продукти харчування.

Об'єм потужностей для зберігання зернових та олійних культур в Одеській області складає **7,7 млн т**, в тому числі:

- на терміналах в портах Одеської області – **3,2 млн т**;
- на лінійних елеваторах регіону – **2,2 млн т**;
- в сільськогосподарських підприємствах регіону – **2,2 млн т.**

На даний час у сільгосптоваровиробників Одеської області не виникає проблемних питань щодо відсутності потужностей для зберігання врожаю 2022 року.

В регіоні майже весь асортимент харчових продуктів виготовляється в кількості, яка відповідає визначеним нормам споживання. Всього на підприємствах переробної промисловості регіону працює майже 12,5 тис. чоловік, обсяги виробництва становлять 33 % від загального промислового виробництва.

Туризм

Рекреаційний природно-ресурсний потенціал

Територія області характеризується наступними природними лікувальними та курортно-рекреаційними ресурсами: мінеральні води (17 джерел), пелоїди (лікувальні грязі) та ропа лиманів та озер, морське узбережжя, природні об'єкти і комплекси зі сприятливими для лікування, оздоровлення та медичної реабілітації кліматичними умовами. Довжина морських і лиманних узбережь Одеської області від гирла річки Дунай до Тилігульського лиману сягає 300 км. Морські зони відпочинку Одеської області – одні з найпопулярніших.

До водних об'єктів області, які мають категорію лікувальних, відносяться, зокрема, такі відомі родовища пелоїдів лиманів Сасик, Бурнас, Алібей, Шагани, Будацького, Тилігульського, Куяльницького і Хаджибейського, а також родовища мінеральних вод (МВ) Одеське, Куяльницьке, Чорноморське.

На території області розташовані **22 рекреаційні зони** (до 25 лютого 2017 року дані населені пункти були віднесені до курортних Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1996 року № 1576, яка втратила чинність): м. Одеса, с. Затока, с. Сергіївка, с. Косівка, с. Курортне, с. Миколаївка, с. Попаздра, с. Приморське, с. Гвардійське, с. Ліски, с. Вапнярка, с. Крижанівка, с. Нова Дофинівка, с. Сичавка, с. Грибівка, с. Дальник, с. Кароліно-Бугаз, с. Санжійка, с. Іллічівка, с. Лебедівка, с. Приморське (2), с. Тузли.

6 березня 2019 року набрав чинності Закон України «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення», яким **Куяльницький лиман оголошено курортом державного значення – «Куяльник»**.

У 2021 році розпочато заходи з оголошення Сичавки курортом місцевого значення, зокрема, проведено аналіз та оцінка курортно-рекреаційного потенціалу природної території села Сичавка Южненської міської територіальної громади Одеського району Одеської області. Підготовлено та направлено ДАРТ клопотання про оголошення природних територій с. Сичавка курортними. Робота в цьому напрямку триває.

В області розташовано **29 санаторно-курортних закладів**. ДП «Клінічний санаторій ім. Пирогова», підпорядкований ПрАТ «Укрпрофоздоровниця», є найбільшим санаторно-курортним закладом регіону, який щорічно приймає понад 10 тисяч осіб.

В структурі спеціалізованих закладів розміщення переважають бази відпочинку – 88 % від загальної кількості цих закладів. Найбільш дохідні заклади – санаторії і дитячі санаторії – становлять 19 % та 8 % відповідно, працює тільки один дитячий цілорічний центр; пансіонати з лікуванням, бальнеологічні лікарні, грязелікарні, бальнео-грязелікарні (включаючи дитячі) як і раніше відсутні. Також відсутні оздоровчі заклади 1-2 денного перебування.

30 вересня 2021 року спільно з ДУ «Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології МОЗ України» проведено науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Санаторно-курортне лікування та реабілітація: сучасні тенденції розвитку». У заході взяли участь керівники профільних департаментів/управлінь з питань розвитку туризму та

курортів Миколаївської та Херсонської обласних державних адміністрацій. Під час круглого столу, який відбувся після конференції між учасниками обговорено дорожню карту розвитку курортно-рекреаційного потенціалу Причорномор'я в рамках Меморандуму про співробітництво у сфері розвитку туризму між Миколаївською, Херсонською та Одеською обласними державними адміністраціями.

Статистичні дані

На сьогоднішній день немає універсальної формули, яка дозволяла б отримувати абсолютно точні дані про кількість туристів. Висновки про туристичний потік робляться, ґрунтуючись на інформації, яка надходить від Державної прикордонної служби України, власників засобів розміщення в Одеській області та транспортних компаній. Щорічно Одеську область відвідує більше 6 млн туристів. У 2020 році через поширення коронавірусної хвороби COVID-19 притік туристів до області зменшився до 4 млн туристів, але у 2021 році завдяки хвилі внутрішнього туризму кількість потоку туристів до Одеської області зросла у порівнянні з 2020 роком.

Сьогодні загарбницька війна росії проти України нанесла руйнівний вплив на туризм Одещини та України в цілому. Точної інформації щодо приїжджаючих туристів немає. Постраждали як внутрішній так і зовнішній туризм. Згідно з даними ДПС в Одеській області основну масу зовнішніх туристів у минулі роки становили гості з Молдови, Румунії, Туреччини, Ізраїлю, Болгарії та Білорусі. На сьогоднішній день до нас приїжджають лише представники іноземних ЗМІ та посольств. Також зазначимо, що Одеська область сьогодні стала прихистком вже майже для 120 тис. людей з інших областей України, що були вимушені залишити свої рідні домівки внаслідок війни.

Туризм у світі становить 10 % ВВП. У нашій країні цей показник становить лише 1,5 % ВВП. Аналіз фінансово-економічних показників від туристичної діяльності в Одеській області показує позитивну динаміку надходжень доходів. Надходження туристичного збору є суттєвим додатковим надходженням до місцевого бюджету. Надходження туристичного збору на Одещині за 2019 рік становлять 21,4 млн грн, що на 84,5 % більше у порівнянні з показниками у 2018 році (11,6 млн грн). У 2020 році через поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19 та занепаду туристичної галузі туристичний збір становив 15,2 млн грн, що на 28,9 % менше ніж у 2019 році. У 2021 році завдяки хвилі внутрішнього туризму та потоку туристів до Одеської області надходження туристичного збору становило 26,8 млн грн, що на 76,3 % більше у порівнянні з показниками у 2020 році (15,2 млн грн). Одеська область у 2021 році увійшла в ТОП-5 областей України за надходженням від туристичного збору. За перше півріччя 2022 року туристичний збір в області становив 3,8 млн грн.

Цифровий розвиток туристичної сфери

З метою цифровізації туристичної сфери регіону було реалізовано наступні заходи:

1. Розроблено мобільний додаток для туристів «Odesa Region Guide» на мобільних платформах Android та IOS, що розташований за наступними посиланнями:

➤ в App Store:

<https://apps.apple.com/us/app/odesa-region-guide/id1478513748?l=ru&ls=1>

➤ в Google Play:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.odessa.tour>

2. Розроблено веб-сторінку, через яку туристичний бізнес області може запропонувати себе для розміщення у мобільному додатку «Odesa Region Guide»: <https://regionguide.od.ua/>.

3. Розроблено туристичні аудіогіди шести туристичних субрегіонів області (Білгород-Дністровського та Дунайського субрегіонів, Нижньодністровського басейну, Арцизького, Саратського, Татарбунарського районів, Лиманського та Березівського районів, а також північних територій Одещини (Савранщина, Кодимщина, Балтщина), які розміщено у мобільному додатку та на веб-сторінці додатку за посиланням <https://regionguide.od.ua/>.

4. Створено туристичний веб-сайт на базі мобільного додатку, посилання на який розташовано на веб-сторінці <https://regionguide.od.ua/> та перехід на який здійснюється при натисканні на активну кнопку «Веб-версія» мобільного додатку <https://regionguide.od.ua/portal>.

5. Проведено роботу із систематизації та наповнення інформацією про курортно-рекреаційний потенціал області Геопорталу містобудівного кадастру: http://gradportal.od.ua/?page_id=714.

Туристичний потенціал

Загалом на території області розташовані наступні заклади розміщення: колективні засоби розміщення – близько **1 200 одиниць**, з них: бази відпочинку та приватні апартаменти – 572, готелі та апарт-готелі – 540, хостели – 37, садиби сільського туризму – 32.

На сьогоднішній день є декілька об'єктів знищеної/пошкодженої інфраструктури, в тому числі туристичної. На жаль, загарбники продовжують нищити туристичну та рекреаційну інфраструктуру Одещини. Функціонує більше 46 туристичних маршрутів. Найбільші туристичні потоки прямують по таких відомих маршрутах туристичної Одещини: Байдарки на Турунчуку; Бессарабська садиба «У Меланії»; Дністровська Амазонія; Ранчо дядюшки Бо; Таємне життя Сиверина Потоцького; Долина роз; «Як козаки за сіллю ходили...»; «По хвилях Бессарабії»; Чумацькими шляхами; Шабо та Акерман; Етнопарк «Нью Васюки»; Фрумушика-Нова; Дунайська-дельта – 0 км, та до багатьох інших визначних місць.

Туристично-екскурсійний потенціал області визначений численними пам'ятками різних часів з відомими історико-культурними заповідниками, пам'ятниками та музеями. Це відомі у світі Одеський національний академічний театр опери та балету, знамениті Потьомкінські сходи, місто Вилкове,

фортеця XII – XV сторіч в місті Білгород-Дністровському, розкопки античних міст Тіри і Ніконії, пам'ятники культової архітектури в містах Одесі, Ізмаїлі, Рені, Кілії та багато іншого. Біля 4 500 пам'яток культурної спадщини та 12 міст області занесені до Списку історичних населених місць України. Понад 100 об'єктів культурної спадщини мають статус пам'яток національного значення, що створили Одещині імідж одного із найбільш відомих і популярних, через свою самобутність, місць для відвідування туристами і відпочиваючими.

В області функціонує **5 туристично-інформаційних центрів**:

- ✚ 2 в м. Одесі (Odesa Tourism Center та VISIT Ukraine);
- ✚ 1 в смт Затоці (Туристичний інформаційний центр «Затока»);
- ✚ 1 у м. Вилкове (Інформаційно-туристичний центр Дунайського біосферного заповідника);
- ✚ 1 у м. Біляївці (Регіональний інформаційно-туристичний візит-центр «Дністер»).

16 вересня 2019 року Центром всесвітньої спадщини ЮНЕСКО офіційно підтверджено включення об'єкта «Тіра – Білгород (Аккерман) – на шляху від Чорного до Балтійського морів» до Попереднього списку ЮНЕСКО. У 2020 році в рамках проекту регіонального розвитку «Створення та просування на вітчизняний і світовий туристичний ринок комплексного туристичного продукту міста Білгород-Дністровський Одеської області» підготовлено документи для внесення Білгород-Дністровської фортеці до Основного списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що є одним із головних пунктів реалізації проекту.

Взято участь з 21 по 24 серпня 2021 року у всеукраїнському фестивалі «Мандруй Україною» у м. Києві. Під час фестивалю презентовано туристичний потенціал Одеської області. Також, виготовлено та поширено презентаційну продукцію з QR-посиланням на завантаження мобільного додатку, частину продукції передано в Туристичні інформаційні центри м. Києва для подальшого розповсюдження серед туристів.

У липні 2021 року спільно з Агенцією регіонального розвитку Одеської області проведено 1 промоційний тур для польських туроператорів Дорогою вина та смаку Української Бессарабії. Готується до проведення ще 1 промоційний тур для туроператорів з країн Скандинавії.

З метою популяризації та покращення обізнаності щодо туристичного потенціалу одеського регіону створено презентаційну брендовану продукцію про туристичний потенціал Одеської області, яка буде розповсюджена на туристичних та інвестиційних заходах, а також серед дипломатичних осіб та інших почесних гостей області. Презентаційна брендована продукція передбачає: подушка-підголівник з логотипом, брошура «Кухня одеського регіону», ручка кулькова (з логотипом), блокноти (з логотипом).

Туристична галузь є стратегічним вектором розвитку області, яка має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму: особливості географічного розміщення, сприятливий клімат, найбільший морський порт України, курортно-рекреаційний комплекс, транспортна, фінансова та соціально-культурна інфраструктура.

Водночас, подальший розвиток туристичної галузі гальмується через:

- ✓ недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази в галузі туризму;
- ✓ недостатній рівень розвитку туристичної інфраструктури;
- ✓ недостатню кількість засобів розміщення, насамперед готелів 3-4 та 5 зірок, які відповідають міжнародним стандартам та сертифікаційним вимогам;
- ✓ невідповідний стан багатьох об'єктів туристичного показу, історико-культурних пам'яток та музеїв стримує зростання туристичних відвідувань регіону та створення нових туристичних маршрутів;
- ✓ недостатню забезпеченість професійними кадрами в галузі туризму.

Стратегічним напрямком розвитку туристичної галузі Одеської області є перетворення її у конкурентоспроможну, високорентабельну, інтегровану у світовий ринок галузь, що зможе стати вагомим чинником прискорення соціально-економічного розвитку області, підвищення якості життя населення, гармонійного розвитку і консолідації суспільства, популяризації України у світі.

Основними стратегічними завданнями є:

- орієнтація транспортної інфраструктури на обслуговування туристичних потоків;
- підвищення якості та конкурентоспроможності туристичного продукту;
- раціональне використання рекреаційного та туристичного потенціалів регіону;
- розвиток регіональної інформаційної інфраструктури рекреаційних та туристичних послуг.

Зовнішньоекономічні зв'язки

Прямі іноземні інвестиції

Через ризики, пов'язані з військовими діями іноземні інвестори не готові розглядати нові проєкти в Україні. У цьому контексті Одещина не стала винятком: військова агресія російської федерації поставила на паузу реалізацію низки проєктів у сфері транспорту, логістики, переробної промисловості та відновлювальної енергетики.

За уточненими даними Національного банку України на 31.12.2021 обсяг прямих іноземних інвестицій, унесених в економіку Одеської області з початку інвестування, склав **1573,0 млн дол. США**, з них інструменти участі у капіталі – **1201,2 млн дол. США**, боргові інструменти – **371,8 млн дол. США**. Порівняно з даними на 31.12.2020 загальний обсяг прямих іноземних інвестицій зменшився на 13,4%, водночас обсяг акціонерного капіталу збільшився на 7,6% (84,5 млн дол. США). Тобто падіння загального обсягу прямих іноземних інвестицій відбулося виключно через суттєве скорочення боргових інструментів – на 53,2% (327,4 млн дол. США).

У структурі прямих іноземних інвестицій частка акціонерного капіталу нерезидентів з країн ЄС становила 59,4% (713,3 млн дол. США).

Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій прийшлися на:

- транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність (554,3 млн дол. США – 46,1% у загальному обсязі);
- промисловість (359,5 млн дол. США – 29,9%);
- операції з нерухомим майном (79,6 млн дол. США – 6,6%);
- оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (60,4 млн дол. США – 5,0%);

- фінансову та страхову діяльність (47,5 млн дол. США – 3,9 %).

До основних країн-інвесторів, на які прийшлося 80,8 % загального обсягу прямих інвестицій належать: Кіпр – 311,8 млн дол. США (26,0 % у загальному обсязі), Нідерланди – 185,9 млн дол. США (15,5 %), Сінгапур – 149,7 млн дол. США (12,5 %), Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії – 93,5 млн дол. США (7,8 %), Люксембург – 78,8 млн дол. США (6,6 %), Монако – 64,7 млн дол. США (5,4 %), Німеччина – 61,8 млн дол. США (5,1 %).

Щодо показників прямих іноземних інвестицій за підсумками 2022 року, то відповідно до Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» Національним банком України інформацію буде оприлюднено після завершення військових дій.

Зовнішня торгівля товарами

У січні-листопаді 2022 року експорт товарів становив **2204,6 млн дол. США**, імпорт – **1856,5 млн дол. США**. Порівняно з січнем-листопадом 2021 року експорт збільшився на **45,5 %** (на **688,8 млн дол. США**), імпорт зменшився на **10,4 %** (на **215,3 млн дол. США**). Позитивне сальдо склало **348,1 млн дол. США** (у січні-листопаді 2021 року сальдо негативне – 556,0 млн дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 1,19 (у січні-листопаді 2021 року – 0,73).

Зовнішньоторговельні операції проводилися із партнерами із 158 країн світу.

Основу товарної структури експорту Одеської області склали:

– продукти рослинного походження – 1286,2 мдн дол. США (58,3 % від загального обсягу експорту), що в 2,0 рази більше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;

– жири та олії тваринного та рослинного походження – 482,3 млн дол. США (21,9 %), що на 22,2 % більше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;

– готові харчові продукти – 104,4 млн дол. США (4,7 %), що на 11,6 % менше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;

– недорогоцінні метали та вироби з них – 100,4 млн дол. США (4,6 %), що на 8,8 % більше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;

– машини, обладнання та механізми; електричне обладнання – 63,0 млн дол. США (2,9 %), що на 30,9 % менше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;

– продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 30,5 млн дол. США (1,4 %), що на 7,7 % менше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;

– мінеральні продукти – 29,3 млн дол. США (1,3 %), що у 8,7 разів більше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;

– засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі апарати – 28,0 млн дол. США (1,3 %), що на 54,8 % менше порівняно з січнем-листопадом 2021 року.

Товарна структура експорту за січень-листопад 2022 року

Основу товарної структури імпорту Одеської області склали:

- мінеральні продукти – 625,7 млн дол. США (33,7 % від загального обсягу імпорту товарів), що на 55,4 % більше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;
- продукти рослинного походження – 182,9 млн дол. США (9,8 %), що на 4,0 % більше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;
- машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання – 173,3 млн дол. США (9,3 %), що на 35,9 % менше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;
- продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 120,3 млн дол. США (6,5 %), що на 27,8 % менше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;
- засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – 113,4 млн дол. США (6,1 %), що на 30,1 % менше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;
- жири та олії тваринного або рослинного походження – 108,0 млн дол. США (5,8 %), що на 38,7 % менше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;
- готові харчові продукти – 86,3 млн дол. США (4,7 %), що на 27,7 % менше порівняно з січнем-листопадом 2021 року;
- недорогоцінні метали та вироби з них – 82,2 млн дол. США (4,4 %), що на 39,6 % менше порівняно з січнем-листопадом 2021 року.

Товарна структура імпорту за січень-листопад 2022 року

Серед країн-партнерів найбільше всього експортували товари до Румунії, Туреччини, Болгарії, Китаю, Італії, Іспанії, Єгипту, Молдови, Індії та Угорщини.

Ринок ЄС є найбільш перспективним для експорту товарів регіональних товаровиробників. Найсуттєвіші експортні поставки серед країн ЄС були до Румунії, Болгарії, Італії та Іспанії.

В рамках дії зернової угоди з серпня 2022 року вдалося суттєво наростити обсяг експорту зернових морським шляхом. Так, на 31 грудня 2022 року з портів Великої Одеси в рамках реалізації «зернової ініціативи» експортовано 16,1 млн т агропродукції. Всього з українських портів вийшли 614 суден з продовольством до 40 країн світу.

Серед країн-партнерів найбільше всього імпортували товари з Китаю, Туреччини, США, Німеччини, Молдови.

Заходи міжнародного характеру

Міжнародна діяльність

Протягом 2022 року було організовано більше 90 міжнародних заходів, серед яких візити високого рівня: Міністрів закордонних справ Молдови, Греції, Ірландії, Литви, Молдови, Румунії, Голови Європейської Ради Шарля Мішеля, ГС ООН Антоніу Гутерріша, ГС Міжнародної морської організації Кітак Ліма, Віце-президента німецького Бундестагу Катрін Гьорінг-Екардт, віцеспікера парламенту Литви Паулюса Саударгаса, Віцемаршалека Польського Сейму Малгожати Госевської, голови Комітету з питань оборони Парламенту Великої Британії Тобайяса Елвуда, Послів США, Великої Британії, Німеччини, Франції, Італії, Канади, Австрії, Іспанії, Швейцарії тощо.

Одним з вагомих результатів роботи за міжнародним напрямком стало **започаткування співробітництва з регіоном Прованс – Альпи – Лазурний берег (Французька Республіка).**

У грудні підписано декларацію про наміри щодо співробітництва між Одеською областю та регіоном Прованс – Альпи – Лазурний берег, що передбачає: залучення зазначеного регіону до гуманітарної та екстреної допомоги під час військової агресії росії проти України та ліквідації її наслідків серед вразливих груп населення; участь представників регіональних економічних секторів та інших територій регіону у підтримці та відновленні Одеської області. У 2023 році заплановано **підписання двосторонньої угоди.**

Велась та продовжується активна співпраця з представниками міжнародних та неурядових організацій, а також з регіонами-партнерами щодо забезпечення та підтримки життєдіяльності регіону та підтримки гідних умов для жителів Одещини і ВПО.

Для розширення міжрегіональної співпраці та збільшення допомоги та повоєнного відновлення Одеської області у 2022 році проведено роботу щодо **започаткування двостороннього співробітництва з:**

- ✓ штатом Флорида (США);
- ✓ федеральною землею Баден-Вюртемберг (ФРН);
- ✓ вільним ганзейським містом Бремен (ФРН);
- ✓ регіоном Валенсія (Королівство Іспанія).

Протягом 2022 року продовжувалась робота щодо виборювання Україною права проведення Всесвітньої виставки «Експо – 2030» в Одесі.

- лютий-травень 2022 року: дипломатична робота по зупиненню заявки Москви на право приймати Експо – 2030;
- 25.05.2022 ініціація технічного засідання Міжнародного бюро виставок (далі – МБВ) щодо подальшої участі України в боротьбі за право приймати Всесвітню виставку Експо;
- влітку 2022 року здійснено підготовку детального реєстраційного досьє України. Над досьє працювало понад 100 людей, представники влади, а й команди креативних агентств, представники бізнесу та інші експерти з різних сфер діяльності. Забезпечено постійну координацію, контроль процесу участі та дотримання всіх регламентів МБВ.
- 23.08.2022 утворено Координаційний комітет з підготовки та забезпечення участі України у відборі країни-кандидата на проведення Всесвітньої виставки «Експо – 2030» в Україні (м. Одесі).
- 07.09.2022 подача реєстраційного досьє у штаб-квартирі МБВ у Парижі.
- 06.10.2022 участь в Третньому координаційному зібранні МБВ у Парижі, де обговорювали питання подальших дій країн-учасниць відбору.
- 29.11.2022 презентація заявки України на 171 Генеральній асамблеї МБВ у Парижі на чолі з Президентом України.

Протягом 2022 року проведено більше 200 офіційних і робочих зустрічей та заходів, зустрічей онлайн з представниками бізнесу, дипломатичного корпусу, міжнародних неурядових організацій, громадськості тощо для забезпечення лобювання заявки України, її популяризації, загальної та фінансової підтримки забезпечення участі України у відборі.

Розпочато роботу з діаспорами для створення мережі підтримки заявки України на проведення Експо серед українців, які проживають за кордоном, а також розпочато розробку механізму «амбасадорства» в контексті підготовки до Експо як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Спільно з Міністерством закордонних справ України ведеться робота спрямована на створення «української коаліції» в МБВ, на дипломатичному рівні, кінцева мета якої – донесення до урядів країн-членів необхідності проведення Експо в Україні та отримання запевнень щодо їх позиції під час голосування.

Діяльність спрямована на забезпечення потреб населення

З 24 лютого 2022 року:

- надано та організовано допомогу дипломатичним представництвам, акредитованим в Одеській області у евакуації громадян іноземних країн та дипломатів;
- організовано роботу щодо отримання гуманітарної допомоги від міжнародних партнерів Одеської області, зокрема отримано гуманітарні вантажі від Підкарпатського воєводства, Поморського воєводства Польщі та Відземського регіону планування Латвії, регіону Валенсія Іспанії тощо;
- отримано 2 карети швидкої допомоги від Мазовецького та Поморського воєводств Польщі;
- організовано пошук та доставку, й подальший розподіл приладів

генерації енергії (всього 274 генераторів різної потужності):

- 35 генераторів малої потужності, до 6 кВт;
 - 108 генераторів потужністю від 6 до 15 кВт;
 - 5 генераторів потужністю від 15 до 100 кВт;
 - 3 генератори потужністю 200 кВт;
- організовано пошук та доставку, розподіл обігрівачів різної потужності у кількості 201 одиниці.

Фінанси та банківська система

За 2022 рік до зведеного бюджету області надійшло **73 350,1** млн грн, виконання плану 117,1 % (+ 10 730,3 млн грн), темп росту до 2021 року склав 67,9 % або зменшення на 34 631,3 млн грн, у тому числі:

✓ до державного бюджету надійшло **47 369,9** млн грн, виконання плану 126,3 % (+ 9 869,5 млн грн), темп росту 55,3 % або зменшення на 38 267,7 млн грн;

✓ до місцевих бюджетів надійшло **25 980,2** млн грн, виконання плану 103,4 % (+ 860,7 млн грн), темп росту 116,3 % або зростання на 3 636,5 млн грн, у тому числі:

- загальний фонд – **24 539,3** млн грн, виконання 101,4 % (+ 337,1 млн грн);

- спеціальний фонд – **1 440,9** млн грн, виконання 157,1 % (+ 523,7 млн грн).

Одними з основних бюджетоутворюючих податків місцевих бюджетів є податок на доходи фізичних осіб, який складає 67,0 % місцевих бюджетів, та плата за землю – 11,6 %, які за 2022 рік склали:

- ПДФО – **16 435,7** млн грн, виконання плану 106,9 % (+ 1 057,5 млн грн), темп росту 133,7 % або зростання на 4 146,5 млн грн;

- плата за землю – **2 834,5** млн грн, виконання плану 95,6 %, (- 130,3 млн грн), темп росту 93,1 % або зростання на 210,7 млн грн.

Видатки місцевих бюджетів по області за 2022 рік складають **28 098,8** млн грн (річний план – 33 354,2 млн грн, виконання 84,2 %).

Довідково: за 2021 рік – 34,3 млрд грн, за 2020 рік – 28,4 млрд грн, за 2019 рік – 33,8 млрд грн, за 2018 рік – 32,3 млрд грн.

- загальний фонд – **24 987,0** млн грн (річний план – 27 009,0 млн грн, виконання 92,5 %);

- спеціальний фонд – **3 111,8** млн грн (річний план – 6 345,2 млн грн, виконання 49,0 %).

На захищені статті видатків направлено **17 626,0** млн грн або 45,6 %, у тому числі: на заробітну плату – 14 824,2 млн грн, енергоносії – 1 280,7 млн грн, медикаменти та харчування – 722,0 млн грн, соціальне забезпечення – 799,4 млн грн. Захищені видатки виплачені в повному обсязі, заборгованість відсутня.

Обсяг капітальних видатків за 2022 рік – **2 176,3** млн грн.

Довідково: за 2021 рік – 8,1 млрд грн, за 2020 рік – 6,7 млрд грн, за 2019 рік – 7,1 млрд грн, за 2018 рік – 5,9 млрд грн.

Із передбачених на 2022 рік субвенцій з державного бюджету на суму **9 459,2** млн грн надійшло фінансування в обсязі **8 184,2** млн грн або 86,5 % річного обсягу.

Додаткова дотація на фінансування переданих видатків на утримання закладів освіти та охорони здоров'я надійшла в обсязі **171,8 млн грн** (100 % річного обсягу).

На 01 січня 2023 року дебіторська заборгованість бюджетних установ, які фінансуються з місцевих бюджетів області по загальному фонду, зменшилась з початку року на 1 810,6 тис. грн та становить 36 517,7 тис. грн:

- по соціальному забезпеченню населення – 44,6 тис. грн (м. Одеса – 44,6 тис. грн);
- за придбання предметів постачання і матеріалів та оплату послуг з початку року збільшилась на 1 323,7 тис. грн та становить 27 172,1 тис. грн.

За звітний період заборгованість за Фондом соціального страхування за проведені розрахунки по листках з тимчасової втрати працездатності складає 3,8 тис. грн.

Кредиторська заборгованість бюджетних установ області по загальному фонду зменшилась з початку року на 15 370,7 тис. грн та становить 60 347,9 тис. грн, у тому числі прострочена – 12 525,5 тис. грн.

На 01.01.2023 кредиторська заборгованість по заробітній платі з нарахуваннями відсутня.

Найбільшу частку у структурі за напрямками видатків становить кредиторська заборгованість по використанню товарів та послуг, які фінансуються з державного та місцевих бюджетів – 58 455,3 тис. грн або 96,9 % загального обсягу заборгованості.

Соціальна сфера Охорона здоров'я

Характеристика демографічної ситуації

Вікова піраміда населення Одещини характеризується як регресивна. Основними ознаками цього є: неухильна невисока частка дитячого населення у віці 0-17 років, хоча за останній рік питома вага дітей повільно почала збільшуватися, а саме з **19,81 % до 19,92 %**, та продовження зростання частки населення у віці старше працездатного віку (протягом 2021 року з **25,7% до 22,6%** від загальної чисельності жителів області при середньому по країні біля 17,6 %); питома вага працездатних осіб віком 18 – 59 років, скоріше за рахунок міграційних процесів, зменшилась до рівня **57,5% проти 55,1%** у 2020 році; частка пенсіонерів щороку продовжує перевищувати частку дитячого населення.

На 01.01.2021 чисельність жіночого населення регіону зменшилась і становила **1237,5 проти 1251,5** тис. жінок рік тому, з них у фертильному віці – **549,3 тис** проти **558,5 тис** у попередньому. Взагалі за останні роки частка жінок дітородного віку зменшується. Якщо у минулому році ця частка складала **44,9%**, то у звітному році - вже **44,4%**.

На 01.01.2023 в області народилося живими 14671 дітей, що менше ніж за аналогічний період минулого року (19223). Загальний показник народжуваності по області за 2022 рік склав 6,3 випадків на 1000 населення та поступився показнику аналогічного періоду попереднього року (8,1 ‰). Серед інших демографічних показників, слід визначити, що рівень загальної смертності за

2020 рік складав 14,7 на 1000 населення, протягом звітнього періоду 2021 року показник збільшився та становить **18,0** на 1000 населення.

Показник малюкової смертності має тенденцію до позитивного руху, якщо у 2018 році він складав 7,58 на 1000 народжених живими, за наступні 5 років знизився до 6,54%. З 2019 року **показник малюкової смертності** має стабільний вигляд, а саме 6,95 на 1000 народжених живими, а в 2020 році нарахував **6,62%**, за 2021 року показник становить **6,89** на 1000 народжених живими, а за 2022 року – **6,54** при державному показнику минулого року – 7,2 на 1000 народжених живими.

Протягом 2018 року показник материнської смертності по області вагомо збільшився і склав – 17,28 на 100 000 народжених живими (4 випадки), що більш ніж вдвічі вище ніж у 2016 році 7,6 (2 випадки) та при державному показнику 2016 року – 14,5 на 100 000 народжених живими. Рівень материнських втрат протягом звітнього періоду трохи знизився і зареєстровано на показнику в 2022 році - 54,53 на 100 тис народжених живими (8 випадків) проти 57,22 на 100 тис народжених живими за 2021 року (11 випадків) та при державному показнику 2021 року – 47,60 на 100 000 народжених живими.

Мережа закладів охорони здоров'я

За останні 5 років відбулося оновлення мережі лікувально-профілактичних закладів Одеської області. Медичну допомогу населенню регіону на 01.01.2023 року **надають 152 заклади**, в т.ч. 146 установ, які утримуються за рахунок місцевих бюджетів.

На 01.01.2019 загальна кількість закладів охорони здоров'я в Одеській області складала **163**. Для забезпечення медичної допомоги населенню Одеської області на початок 2019 року функціонувало **141** лікувально-профілактичний заклад охорони здоров'я, **132** з яких фінансуються з місцевого бюджету.

За останні 5 років відбулося оновлення мережі лікувально-профілактичних закладів Одеської області. Медичну допомогу населенню регіону станом на 01.01.2023 **надають 152 заклада**, в т.ч. **146** установ, які утримуються за рахунок місцевих бюджетів.

На 01.01.2023 загальна кількість закладів охорони здоров'я в Одеській області становить **169**. З них:

- **першого рівня** надання медичної допомоги – **57 закладів**, серед яких **46 центрів первинної медико-санітарної допомоги**, **309** амбулаторій загальної практики – сімейної медицини та **308** фапів;

- **другого рівня** - **63 заклади** серед яких центральні, багатопрофільні, міські та районні лікарні;

- **третього рівня** – **26** закладів охорони здоров'я обласного підпорядкування, з яких: 3 диспансера; 9 центрів; 2 бюро; 1 база медичного постачання; 1 станція переливання крові; 1 спеціалізований будинок дитини; 2 психіатричні лікарні; 1 очний шпиталь інвалідів війни; 1 стоматологічна поліклініка; 4 лікарні (дитяча, обласна клінічна та Дунайська лікарня обласний клінічний медичний центр).

Інші заклади – **24** заклади (санаторії, заклади МОЗ України, навчальні заклади).

Надають медичну допомогу **6543** лікаря, **10317** фізичних осіб середнього медичного персоналу, **5928** молодшого.

Загальна кількість **фельдшерсько-акушерських пунктів** протягом 2019 – 2022 років зменшилась, а саме з 505 закладів на 01.01.2015 до **402 на початок 2022 року**.

На 01.01.2023 року в області функціонує 308 фельдшерсько-акушерських пунктів, з них 33 заклада входять до складу центральних, районних лікарень та амбулаторій загальної практики сімейної медицини.

На Одещині сьогодні діють 46 Центрів первинної медико-санітарної допомоги, у т.ч. 19 функціонують у містах регіону та 27 – в районах області.

У складі 46 Центрів ПМСД на 01.01.2023 - 309 амбулаторій, а саме 142 амбулаторії, які розташовані в містах області та поселеннях міського типу та 184 установи даного типу на селі.

В області зареєстровано 134 установи охорони здоров'я, які стали комунальним некомерційним підприємством (КНП), серед яких 22 обласні установи та 112 суб'єктів охорони здоров'я первинного та вторинного рівнів надання медичної допомоги (заклади місцевого бюджетного фінансування, заклади, що є власністю ТГ, фізичні особи, Товариства з обмеженою відповідальністю), які заключили договори з Національною службою здоров'я.

Серед них 43 Центри ПМСД, 11 поліклінік м. Одеса, 4 самостійні амбулаторії, 19 ЦРЛ та 15 міських лікарень, 11 поліклінік м. Одеса, 2 дитячі лікарня, 1 спеціалізована лікарня, 5 пологових будинків, 5 стоматологічні поліклініки, 2 будинка дитини, 4 консультативно-діагностичних центра.

Ліжковий фонд регіону

Потужність стаціонарних закладів по території області складає на 01.01.2023 **13792 ліжка**, забезпеченість ліжок населення на 01.01.2023 становить **58,9 на 10 тисяч**. у зв'язку зі скороченням ліжкового фонду в лікувальних закладах, у попередньому році **13 551 ліжок** становило **57,9 тис.**

Крім установ амбулаторного типу на 1 січня 2023 року, первинну медичну допомогу на засадах загальної практики надають заклади, в яких відкриті відділення та кабінети сімейної медицини. Працюють відділення сімейного лікаря на території 2 районів при Миколаївській ЦРЛ та Саф'янівській ЦРЛ.

Кількість населення, що отримує первинну медичну допомогу на засадах загальної практики, взагалі по області складає на 01.01.2023 р. - **2340332** особи, зокрема по районах – **1089851** мешканець. Контингент дитячого населення віком 0-17 років становить 19,92%.

Наявна кількість амбулаторій загальної практики/сімейної медицини місцевого бюджетного фінансування зменшилась та становить на 01.01.2023 – **309** установ (на 01.01.2022 – 326), серед яких **4** самостійні заклади даного типу, **15** амбулаторій як структурні підрозділи ЦРЛ та **19** установ стали структурними підрозділами поліклінік м. Одеса.

Забезпеченість жителів регіону амбулаторними установами усіх форм власності станом на 01.01.2023 на 10 тис. населення становить **2,4** проти **2,5** у минулому році; лікарями загальної практики сімейної медицини у теперішній час

забезпеченість не змінилась у порівнянні з минулим періодом та утримується на рівні **3,6**

308 закладів типу ФАПів і фельдшерських пунктів, зокрема 65 закладів даного типу обслуговують понад 1000 населення.

Динаміка показників здоров'я населення

Стан здоров'я населення регіону покращився. За минулі 5 років приріст первинної захворюваності становив 8,3%, то загальна захворюваність за той же період зросла на 7,6%. Це свідчило про зростання хронізації захворювань серед населення. Але за 2022 рік зареєстроване менше зростання виявлення захворюваності у порівнянні з 2021 роком, що можливо свідчить про зменшення звернень хронічно хворих за медичною допомогою та недоліки у проведенні диспансеризації населення.

В Одеському регіоні за 2022 рік реєструється більше 3,1 млн випадків захворювань, в тому числі біля 39% – це випадки з вперше встановленим діагнозом.

Хвороби системи кровообігу залишаються найбільш поширеною патологією, а також хвороби органів дихання, як в Україні так і в Одеській області. Рівень поширеності хвороб системи кровообігу по регіону за 2022 рік знизився на 0,94% у порівнянні з 2021 роком за рахунок практичне усіх нозоформ (ішемічної хвороби серця, гіпертонічної та цереброваскулярної патології).

Виявлення захворювань системи кровообігу за 2022 рік у порівнянні з 2021 роком збільшилось на 1,29%. Разом з тим, реєструється **підвищення** кількості випадків гострого інфаркту міокарда (ГІМ), що відповідає поставленому завданню щодо поліпшення діагностики ГІМ та досягненню за цим показником цифр, характерних для країн з передовими моделями організації охорони здоров'я. Сприяють цьому заходи щодо поліпшення матеріально-технічної бази і вдосконалення організаційних форм надання медичної допомоги.

Реєструється підвищення смертності - показник за 2021 рік нараховує 1047,4 на 100 тис дорослих (2020 рік – 930,2). Структура смертності від серцево-судинних хвороб складає за 2021 рік 57,80% в порівнянні з 2020 роком зменшився на 5,43% за рахунок ЦВХ (- 2,8%).

Останніми роками спостерігається тенденція до зменшення інфекційних захворювань. Так, згідно статистичних даних Одеського обласного центру громадського здоров'я показник захворюваності *на дизентерію* зменшився: у абсолютних даних з 15 у 2022 році до 9 у 2021 році; *на сальмонельозні інфекції* з 247 у 2020 році до 233 у 2021 році; *Гострі кишкові інфекції* не встановлені з 3513 у 2020 році до 3103 у 2021 році; Менінгококова інфекція з 8 випадків у 2020 році до 2 випадків у 2021 році; кашлюк з 36 випадків у 2020 році до 5 випадків у 2021 році. Така ж тенденція щодо кору та вірусних гепатитів.

Інша тенденція щодо захворюваності на ВІЛ/СНІД. Останні роки вона має тенденцію до зростання, про що свідчать кількість зареєстрованих нових випадків, кількість осіб, які перебувають під медичним наглядом тощо.

Так, кількість зареєстрованих нових випадків ВІЛ-інфекції у 2019 році складала 2 611 осіб (1 502 чоловіка і 1 109 жінок), у 2020 – 3 894 особи (2 538 чоловіків і 1 356 жінок), у 2021 – 4 486 осіб (2 915 чоловіків та 1 571 жінка). Кількість ВІЛ-інфікованих осіб, які перебувають під медичним наглядом на кінець звітного року також збільшується в останні три роки. На 01.01.2020 року на обліку перебувало 20 403 особи (10 356 чоловіків і 10 047 жінок). На 01.01.2021 року – 23 491 особа (12 463 чоловіка і 11 028 жінок). На 01.01.2022 – 26 175 осіб (14 200 чоловіків і 11 975 жінок). У порівнянні з 2020 роком показники захворюваності на ВІЛ/СНІД в регіоні зросли. Якщо в розрізі ВІЛ у 2020 році цей показник становив 164,6, то у 2021 році він склав 189,6. У розрізі СНІДу аналогічний показник зріс на 0,8 – з 41,3 у 2020 році до 42,1 у 2022 році.

На 01.01.2023 під медичним наглядом з приводу ВІЛ-інфекції в закладах служби СНІДу Одеської області перебуває 27993 особи (з них 745 дітей, народжених ВІЛ-інфікованими матерями та у яких діагноз ВІЛ-інфекції в стадії підтвердження), в т.ч. з діагнозом СНІД – 9109 осіб.

За 2022 рік обстежені на ВІЛ-інфекцію 132124 особи, що на 20% менше показника 2021 року, коли було обстежено 164620 осіб. З них осіб, у яких виявлено серологічні маркери ВІЛ – 4134 (3,1%). Рівень інфікування залишився на рівні показника 2021 року (4993 ВІЛ-позитивних осіб – 3%).

У звітному році Одеська область за рахунок державного бюджету була забезпечена в повному обсязі тест-системами для планової серологічної діагностики ВІЛ-інфекції серед вагітних жінок методом ІФА - обстежено 24761 вагітних жінок.

За рахунок державного бюджету в області проводиться обов'язкове тестування донорської крові на ВІЛ-інфекцію (за 2022 рік обстежено 28640 зразків крові) та тестування крові дітей, народжених ВІЛ-інфікованими матерями (обстежені 254 дитини).

Обласний показник поширеності ВІЛ-інфекції за 2022 рік становив 1183,1 на 100 тис. нас., обласний показник поширеності СНІДу – 385,0 на 100 тис. нас., які перевищують майже в 3 рази національні показники.

Найбільш високий рівень поширеності ВІЛ залишається на території міста Одеса (1777,0 на 100 тис. населення), який перевищує обласний показник в 1,5 рази. На 01.01.2023 диспансерна група осіб, що живуть з ВІЛ-інфекцією, збільшилась на 7,0 % (на 01.01.2022 на обліку перебувало 26178 ВІЛ-позитивна особа), що свідчить про збереження тенденції до приросту захворюваності. Захворюваність на ВІЛ-інфекцію в Одеській області за 2022 рік, у порівнянні з 2021 роком, зменшилась на 14% (2022 рік – 3855 випадків (163,9 на 100 тис. нас.), 2021 рік - 4486 випадків (189,6 на 100 тис. нас.), що пов'язано з обмеженнями спричиненими COVID 19 на початку року та, починаючи з 24 лютого 2022 року з воєнними діями на території країни, що призвело до скорочення осіб, які відвідували заклади охорони здоров'я.

На цьому фоні в 2022 року також спостерігалось зниження захворюваності на СНІД – на 31,2% (2022 рік – 686 випадків (29,0 на 100 тис. нас.), 2021 рік - 997 випадків (42,2 на 100 тис. нас.). В 2022 році було знято з диспансерного обліку по причині смерті 579 осіб (24,6 на 100 тис. нас.), з них померли від СНІДу

– 250 осіб (10,5 на 100 тис. нас.), в 2021 році – всього померло 730 ВІЛ-позитивних осіб (30,9 на 100 тис. нас.), з них від СНІДу – 465 осіб (19,6 на 100 тис. нас.).

За 2022 рік антиретровірусну терапію (АРТ) було призначено 3467 новим пацієнтам, що на 15,4% менше показника 2021 року (розпочали АРТ 4098 пацієнтів). На 01.01.2023 отримують АРТ 19796 осіб, з них 19495 осіб – це дорослі люди та 301 дитина (від 0 до 18 років). Ефективність лікування АРТ на 01.01.2023 складає 97,0% (з 16480 ВІЛ-позитивних осіб, які отримують АРТ більше 6 місяців та пройшли обстеження на визначення рівня вірусного навантаження (ВН) – 15996 осіб мають рівень ВН <1000 копій/мл). В 2022 році відповідно наказу Департаменту охорони здоров'я Одеської обласної державної адміністрації № 408 від 16.06.2020р. «Про децентралізацію послуг з діагностики та лікування вірусних гепатитів в Одеській області» пройшли етіотропне лікування на ВГС 1163 особи.

Підвищення охоплення пацієнтів з комбінованою патологією ВІЛ/туберкульоз сучасним лікуванням.

Одеська область має найзначніший тягар туберкульозу в Україні та належить до регіонів з високим рівнем мультирезистентного ТБ та ко-інфекції ТБ/ВІЛ. Захворюваність на туберкульоз серед вперше виявлених та рецидивів за 2022 рік зменшилась на 11,6 % та складає 94,3 на 100 тис. населення проти 105,9 за 2021 рік (Україна, 2021 рік – 44,0 на 100 тис. населення), що перевищує національні показники в 2 рази. Усього на активний туберкульоз та його рецидив захворіло 2208 осіб.

Протягом 2022 року зареєстровано 1724 нових випадків захворювання на активний туберкульоз проти 2000 за 2021 рік (-13,8%). У розрахунку на 100 тис. населення показник захворюваності склав – 74,3 на 100 тис. нас., що на 13,8% менше ніж у минулому році (за 2021 рік – 84,9 на 100 тис. нас.).

Протягом звітнього періоду захворіло туберкульозом 43 дитини (за 2020 рік – 29) та 22 підлітки (за 2020 рік – 19). Захворюваність на туберкульоз серед дитячого населення збільшилась на 48,3% у порівнянні з минулим роком і становить 10,9 на 100 тис. дитячого населення (за 2021 рік – 7,2 на 100 тис. дит. нас.). Захворюваність на туберкульоз серед підліткового населення збільшилась на 15,8% та становить 30,4 на 100 тис. підліткового населення (за 2021 рік – 28,5 на 100 тис. підл. нас.).

Показник захворюваності на ко-інфекцію ТБ/ВІЛ по Одеській області протягом останніх 7 років перевищує середньоукраїнський показник в чотири рази та складає 34,4 на 100 тис населення (Україна, за 2021 рік – 8,5 на 100 тис. нас). Протягом звітнього року зареєстровано 36,9% нових випадків та рецидивів туберкульозу в поєднанні з ВІЛ-інфекцією (815 хворих). Питома вага хворих на ВІЛ-інфекцію серед вперше виявлених хворих та рецидивів туберкульозу за рік склала 35,3% проти 29,3% за минулий рік (Україна за 2021 рік – 18,3%).

Захворюваність на туберкульоз із бактеріовиділенням збільшилась на 9,3% до 38,3 на 100 тис. нас. проти 35,6 на 100 тис. нас. за минулий рік (Україна за 2021 рік 22,1 на 100 тис. нас.).

Захворюваність на туберкульоз з деструкціями зменшилась на 9,2% до 24,3 на 100 тис. нас. проти 26,9 у минулому році (Україна за 2021 рік 14,7 на 100 тис. нас.).

За звітний період контингент хворих на усі форми активного туберкульозу зменшився на 9,2% та складає 125,1 на 100 тис. нас. проти 136,7 на 100 тис. нас. у минулому році (Україна за 2021 рік – 47,8 на 100 тис. нас.), що в першу чергу, пов'язано з довготривалістю лікування хворих на резистентні форми туберкульозу, яких у складі контингенту 39,2 %. На 01.01.2023 загальна кількість хворих з активним туберкульозним процесом, які знаходяться на обліку в системі протитуберкульозної служби складає 2927 осіб.

Смертність від туберкульозу за 2022 рік зменшилась на 12,5% і складає 4,7 на 100 тис. нас. проти 5,4 за минулий рік (Україна, 2021 рік – 4,1 на 100 тис. нас.). Протягом 2022 року від усіх форм туберкульозу померло 112 осіб.

Профілактичним лікуванням ізоніазидом латентної туберкульозної інфекції охоплено 67,6 % ВІЛ-інфікованих (від підлеглих). В області ефективно впроваджуються заходи щодо зменшення тягаря ВІЛ-інфекції серед випадків туберкульозу, а саме, відсоток нових випадків туберкульозу, що пройшли тестування на ВІЛ серед хворих на туберкульоз за 2022 рік становить 99,7 %. Проведена значна робота по призначенню АРТ пацієнтам з ко-інфекцією ТБ/ВІЛ. На 01.01.2023 охоплення АРТ пацієнтів з ко-інфекцією ТБ/ВІЛ складає 95,6 % від підлеглих.

Загалом протягом 2022 року проліковано 3643 пацієнтів хворих на туберкульоз. Амбулаторно-поліклінічним відділенням закладу надано 121994 консультацій пацієнтам.

На базі стаціонарних відділень КНП «Одеський обласний центр соціально значущих хвороб» Одеської обласної ради» було проліковано 1992 пацієнти, з яких 759 пацієнтів хворіли на COVID-19 (38,1%) та 962 хворих на туберкульоз (48,3%). Усім пацієнтам зі встановленим діагнозом туберкульоз було призначено лікування, зокрема сучасними препаратами для лікування хіміорезистентних форм захворювання.

Підвищення рівня прихильності пацієнтів з комбінованою патологією (ВІЛ/ТБ, ВІЛ/наркозалежність, ТБ/наркозалежність, ВІЛ/ТБ/наркозалежність) лікуванню сучасними методами:

В 2022 році виконання заходів, які направлені на поліпшення епідемічної ситуації з ВІЛ-інфекції, туберкульозу та ко-інфекції туберкульоз/ВІЛ-інфекція, здійснюється на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1011-р «Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2018-2021 роки». та розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1415-р «Про схвалення Державної стратегії у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року».

Затверджений Департаментом охорони здоров'я та впроваджений на території наказ від 02.01.2018 № 1 про впровадження моделей лікування, де прописаний механізм формування прихильності до лікування у пацієнтів, співпраця з соціальними працівниками неурядових організацій, які займаються психо-соціальним супроводом пацієнта з моменту виявлення туберкульозу до

завершення лікування, або з моменту виявлення ВІЛ до моменту досягнення високої прихильності до лікування.

Кожному пацієнту з урахуванням його потреб індивідуально обирається та модель лікування, яка для нього зручна. Лікування ВІЛ-інфекції, туберкульозу доступно в усій області за місцем мешкання пацієнта, сайти замісної підтримуючої терапії потребують розширення.

Зниження смертності від неінфекційних захворювань.

Аналіз показників смертності від злоякісних новоутворень, які є однією з вагомих серед неінфекційних хвороб, показує тенденцію до зниження. Так, по Одеській області показник питомої ваги онкохворих, які померли до 1 року, серед тих, хто захворів уперше, у 2021 році зменшився і склав 15,3 проти 17,8 у 2020 році. Також зменшився і загальний показник смертності від злоякісних новоутворень, який склав 82,0 у 2021 році проти 88,9 у 2020 році.

Такі результати стали можливими завдяки спільній роботі Департаменту охорони здоров'я спільно з медичними закладами області, які разом вживають всіх необхідних заходів задля профілактики цього захворювання, зниження рівня смертності та інвалідизації серед жінок. Це насамперед:

- інформування жінок про ризики захворювання та доступність послуг з діагностики та лікування;
- збільшення онконастороженості серед лікарів первинної ланки та лікарів акушерів-гінекологів;
- розширення доступу жіночого населення до скринінгу на рак молочної залози.

Так, упродовж 2022 року, незважаючи на складні умови воєнного часу, в області працював пересувний мамограф, із допомогою якого доступ до високоточних обстежень молочних залоз мали мешканки населених пунктів, де стаціонарно така послуга не надається. На інформаційних ресурсах Одеського обласного ЦГЗ, ДОЗ Одеської області та у засобах масової інформації регулярно поширюється інформація про рак молочної залози: хто входить до групи ризику, як проводити самообстеження, як часто обстежуватись у лікаря, як безоплатно отримати послуги з мамографії тощо. На регулярній основі відбувається інформування медиків щодо сприяння виявленню раку молочної залози на ранніх стадіях шляхом профілактичних оглядів та скринінгів, відповідно до віку, групи ризику та наявних скарг.

Створення спроможних мереж

Розвиток охорони здоров'я полягає в її орієнтації на пацієнта, своєчасності, безпеці та справедливості, ефективності й раціональності. Основною постаттю системи охорони здоров'я є пацієнт. Усі заходи щодо реформування та проведення змін інфраструктури мають задовольняти його права та інтереси. Їх суть полягає у створенні умов фінансово економічної та фізичної доступності для громадян медичної допомоги необхідної якості.

Реструктуризації лікарень проводять на основі кардинальної зміни клінічного лікування та взаємовідносин між учасниками надання медичних послуг. Створюються інтегровані системи надання допомоги на основі злиття лікарень, вертикальної та горизонтальної інтеграції лікарняних служб.

Реформа вторинної та третинної ланок медичної галузі передбачає зміни, відповідно до нового підходу. Мережа закладів охорони здоров'я в області, об'єднана в один госпітальний округ, буде додатково поділена на госпітальні кластери, з урахуванням меж адміністративно-територіальних одиниць, географічних особливостей регіону та стану автомобільних доріг, поточних і прогнозованих демографічних показників чисельності населення, структури захворюваності і смертності, оптимальних клінічних маршрутів пацієнтів задля своєчасного доступу до медичної та реабілітаційної допомоги, що ґрунтується на принципах доказової медицини, навантаження на медичних працівників та фахівців із реабілітації.

Згідно з видами медичної допомоги, яка надається в закладах охорони здоров'я госпітального кластера, мережа закладів охорони здоров'я буде поділена на надкластерні, кластерні та загальні лікарні.

На підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання медичної допомоги» від 1 липня 2022 року № 2347-ІХ (далі – Закон), на відповідній території госпітального округу повинен функціонувати кластерний заклад охорони здоров'я - багатопрофільний лікарняний заклад, спроможний забезпечити на території госпітального кластера потребу населення в медичній та реабілітаційній допомозі при найбільш поширених захворюваннях і станах за напрямками стаціонарної медичної допомоги відповідно до переліку, визначеного Кабінетом Міністрів України. Враховуючи зазначене, з метою забезпечення територіальної доступності якісної медичної та реабілітаційної допомоги населенню.

В 2023 році планується завершення оптимізації закладів охорони здоров'я, приведення у відповідність спроможної мережі.

Основні функції регіональних центрів громадського здоров'я:

- епідеміологічний нагляд (спостереження) за хворобами й оцінювання стану здоров'я населення;
- виявлення пріоритетних проблем охорони здоров'я та загроз для здоров'я;
- забезпечення готовності та планування на випадок надзвичайних подій у сфері громадського здоров'я;
- забезпечення профілактики захворювань та зміцнення здоров'я населення;
- планування кадрових ресурсів для системи громадського здоров'я;
- стратегічне керівництво у сфері громадського здоров'я;
- комунікація в інтересах громадського здоров'я.

З квітня 2020 року і по теперішній час в КНП «Центр громадського здоров'я» ООР виконані наступні завдання:

1. Структура підприємства змінена та доповнена новими підрозділами відповідно до уставних завдань та функцій громадського здоров'я.

2. Налагоджений конструктивний діалог з усіма виконавцями функцій громадського здоров'я в Одеському регіоні шляхом підписання меморандумів, протоколів про передачу інформації з метою подальшого спільного формування регіонального профілю та обласної програми «Громадське здоров'я».

3. Створена координаційна рада з громадського здоров'я при Одеській обласній державній адміністрації.

4. Розроблений та виконаний план комунікаційних заходів на 2020 рік (проведені комунікаційні компанії до Всесвітнього тижня імунізації, Всесвітнього дня пам'яті померлих від СНІДу, Всесвітнього дня боротьби з туберкульозом, Тижня імунізації, Дня пам'яті жертв СНІДу, Дня боротьби з тютюнопалінням, Дня донора, Дня боротьби з гепатитами, Європейського тижня тестування; Дня правильного харчування, Дня фізичної активності, до усіх дат ВООЗ, пов'язаних з боротьбою з інфекційними та неінфекційними захворюваннями).

5. Розроблена та затверджена регіональна програма з вакцинації.

6. Видані три інформаційні бюлетені з пріоритетних викликів громадського здоров'я в Одеському регіоні.

7. Розроблено Постанову з інфекційного контролю у закладах охорони здоров'я. Підготовлено наказ № 338 від 25.05.2020 «Про посилення заходів інфекційного контролю в медичних закладах різної форми власності», яким затверджено «Настанову з інфекційного контролю у закладах охорони здоров'я» та визначено алгоритм оцінки готовності закладів охорони здоров'я до спалахів, пандемій або до будь-яких інших надзвичайних ситуацій чи стихійних лих та протоколи самооцінки, які мають виконати медичні заклади з метою оцінки поточного стану інфекційного контролю в медичному закладі, її оптимізації та підготовки довгострокової програми з інфекційного контролю.

8. Підготовлена довідка з актуальних питань громадського здоров'я в регіоні.

9. Підготовлена та постійно виконується комунікативна стратегія «COVID-2019».

10. Сформована унікальна онлайн-платформа матеріалів щодо коронавірусу (COVID-2019), яка постійно оновлюється. Інформація про наявність онлайн-платформи постійно надсилається всіма наявними каналами медикам, владі, громадськості м. Одеси та Одеської області. Матеріали поділені на тематичні групи: текстові, відео-ролики, ілюстративні матеріали та диференційовані за цільовими аудиторіями: для громадськості, для медиків, для влади та ЗМІ.

11. Написана регіональна програма з розбудови системи громадського здоров'я в Одеському регіоні на 2021-2023 роки, яка виконуватиметься за основними 5-а напрямками: профілактика смертності жінок через рак молочної залози; боротьба із розповсюдженням вірусних гепатитів В та С; протидія розповсюдження ВІЛ/СНІДу; імунопрофілактика та інфекційний контроль; сталий розвиток системи громадського здоров'я в Одеській області.

У складі Одеської обласної клінічної лікарні працює регіональний реперфузійний центр з відокремленими структурними підрозділами у м. Балта (Балтська ЦРЛ) та з березня поточного року в «Дунайській обласній лікарні». У відділенні Балтський ЦРЛ надають екстрену медичну допомогу мешканцям 5 північних районів регіону при гострому інфаркті міокарда; Дунайська лікарні охоплює південь регіону.

Продовжує роботу обласний Центр телемедичного консультування. Пройшли навчання понад 840 медичних працівників. Підключено 26 кабінетів телемедичного консультування центральних районних лікарень та 60 інших установ. Проведено більш 12 000 консультувань, зокрема біля 3 500 медичних, більш 3 500 – радіологічних та біля 5 000 тестових. Структура консультацій по рівнях надання медичної допомоги: первинний рівень за допомогою мобільного діагностичного кейсу – 43,6 % та вторинний рівень – 56,4 %. В подальшому заплановано створення телемедичної мережі (до кінця 2019 року) у всіх лікувальних закладах Одеської області.

За графіком відбувалася «Майстерня успішного лікаря», організована КНП ЦГЗ ООР та Одеського центру місцевого самоврядування, створеного за підтримки Програми «U-LEAD» за участю лікарів вторинної ланки, які з квітня 2020 року долучаються до реформи системи охорони здоров'я. Головні лікарі навчалися як активізувати процес витрат стаціонарного сектору, прийомам ефективного менеджменту задля досягнення інтеграційного стилю роботи.

Освіта

Дошкільна освіта

Дошкільна освіта є першою ланкою системи безперервної освіти в Україні, яка закладає підґрунтя розвитку особистості дитини, її успіху та самореалізації в подальшому навчанні та протягом життя.

Мережа закладів дошкільної освіти області різних типів та форм власності складається із 855 освітніх установ, серед них: 757 закладів комунальної форми власності, 2 державної форми власності, 96 приватної форми власності. Кількість здобувачів освіти в дошкільних закладах понад 66 тисяч дітей віком від 3 до 6 років, що становить 87 % дітей віком від 3 до 6 років.

Для забезпечення рівного доступу до якісної дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами в області функціонує 15 закладів компенсуючого типу, 58 закладів комбінованого типу.

В області продовжує функціонувати система електронної реєстрації дітей дошкільного віку АІСРД. Упродовж року та на підставі електронних заяв батьків, місце в дитячих садках області отримали 4 780 дітей.

До освітнього процесу в закладах дошкільної освіти області, за заявами батьків, долучилося майже 1000 вихованців з числа ВПО.

Організація освітньої діяльності заклади дошкільної освіти області різних типів та форм власності розпочали у поєднанні очної (денної), дистанційної (технологій дистанційного навчання) та індивідуальної форм здобуття освіти та з урахуванням вимог Закону України «Про дошкільну освіту».

Проведено відновлювальні роботи у закладах дошкільної освіти, приміщення яких було пошкоджено, а саме: в закладі дошкільної освіти «Зірочка» Великодолинської селищної ради Одеського району Одеської області та «Сонечко» Сергіївської селищної ради Білгород-Дністровського району Одеської області.

Загальна середня освіта

Мережа закладів загальної середньої освіти області різних типів та форм власності складається із 725 освітніх установ, серед них: 642 заклади загальної середньої освіти комунальної форми власності територіальних громад області, 28 закладів обласної комунальної форми, 2 заклади державної форми власності, 53 заклади приватної форми власності.

З 1 вересня 2022 року до освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти приступили 275 411 тисячі здобувачів освіти, з них: учнів 1 класів – 21 684 осіб (1 155 класів), учнів 5 класів – 30 113 осіб (1 336 класів), учнів 10 класів – 15 557 осіб. Освітній процес у закладах загальної середньої освіти області забезпечують понад 24 тисячі педагогічних працівників.

Сформована мережа опорних закладів загальної середньої освіти та їх філій. В області функціонує 70 опорних закладів з 96 філіями та учнівським контингентом – 34 515 осіб.

Ключовим у роботі закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану стало створення максимально безпечних умов для учасників освітнього процесу закладів освіти області. Вжито заходів щодо виконання комплексу заходів, спрямованих на створення безпечних та нешкідливих умов навчання, утримання і праці, безпечного освітнього середовища, формування колективного та індивідуального захисту учасників освітнього процесу від небезпечних факторів та надзвичайних ситуацій, які виникають внаслідок та в умовах воєнного стану, зокрема підготовки та функціонування захисних споруд цивільного захисту у кожному закладі освіти, затвердженого розпорядженнями голови Одеської обласної державної (військової) адміністрації від 17.06.2022 № 345/А-2022 «Про підготовку закладів освіти до початку 2022-2023 навчального року», від 19.08 2022 № 499/А-2022 «Про роботу закладів освіти області у 2022-2023 навчальному році під час дії правового режиму воєнного стану».

До початку нового навчального року проведено комісійні обстеження всіх закладів загальної середньої освіти області, які проведено із залученням відповідних служб.

Освітню діяльність заклади освіти області різних типів, форм власності та підпорядкування розпочали у поєднанні очної (денної), дистанційної (технології дистанційного навчання) та індивідуальної форм здобуття освіти, враховуючи особливості законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту».

Впродовж року за кордоном продовжують перебувати понад 40 тисяч здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти та біля 700 педагогічних працівників області, які навчаються та працюють у дистанційному режимі роботи.

Водночас забезпечено право на здобуття повної загальної середньої освіти для понад 6 тисяч здобувачів освіти з числа тимчасово переміщених осіб, яких зараховано на навчання за заявами батьків.

У 2022 році продовжена робота щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» у частині продовження провадження Державного стандарту початкової загальної освіти «Нова українська школа» для всіх учнів 1-4 класів області (2022 – 21 684 особи, 1 155 класів), а також поетапної

реалізації Державного стандарту базової середньої освіти для учнів 5 класів закладів загальної середньої освіти області (2022 – 30 113 осіб, 1 336 класів).

Продовжується реалізація інноваційного освітнього пілотного проєкту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» у 7 закладах загальної середньої освіти області.

Водночас органами управління освітою міських, селищних та сільських територіальних громад області вживаються заходи щодо забезпечення функціонування підвідомчих закладів освіти та їх роботи в особливих умовах, зокрема: використовуються залишки освітньої субвенції, здійснюється мобілізація наявних фінансових ресурсів із різних джерел, використовується донорська фінансова допомога, з метою забезпечення відновлення роботи закладів загальної середньої освіти області, приміщення яких було частково пошкоджено внаслідок військових дій.

На 100 % забезпечено організацію підвезення здобувачів освіти до місць навчання та у зворотному напрямку. Для оновлення парку транспортних засобів, використовуючи залишки коштів освітньої субвенції та кошти місцевих бюджетів, органами управління освітою сільських та селищних територіальних громад області проведено закупівлю 8 шкільних автобусів, серед них – 2 для дітей з ООП. Загальна потреба в закупівлі шкільних автобусів складає 125 одиниць транспортних засобів.

У закладах загальної середньої освіти області для управління освітнім процесом використовуються електронні освітні сервіси, а також у роботі використовуються можливості е-журналів та щоденників.

На платформі «Всеукраїнська школа онлайн» офіційно зареєстровано та працює 15 427 педагогічних працівників початкових та 5-11 класів закладів загальної середньої освіти області. Всі заклади загальної середньої освіти області під час організації освітньої діяльності використовують мережу Інтернет різних видів та провайдерів, які надають відповідні послуги, серед них – широкосмуговий (фіксований), бездротовий (WI-FI, супутниковий).

Протягом 2022 року за результатами домовленостей Міністерства освіти і науки України, Міністерства цифрової трансформації України з компанією Google та ЮНЕСКО, як продовження ініціативи «Ноутбук кожному вчителю», Одеська область отримала сучасні ноутбуки Chromebook у кількості 2 061 шт.

Водночас у процесі реалізації спільного з Міжнародним надзвичайним фондом допомоги дітям при Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) проєкту щодо надання грошової допомоги опорним закладам загальної середньої освіти у 2022-2023 навчальному році, 70 опорних закладів загальної середньої освіти області отримали одноразову грошову допомогу для проведення різного виду ремонтних робіт та для закупівлі обладнання для шкільних їдалень.

Освіта дітей з особливими освітніми потребами

2022 рік став початком нових викликів для освітян Одещини, адже у зв'язку із воєнним станом, введеним через військову агресію російської федерації, карантинними обмеженнями, зумовленими світовою пандемією

коронавірусу, необхідним був пошук нових форм навчання та виховання, у тому числі щодо дітей з особливими освітніми потребами, широке запровадження інформаційно-комунікативних технологій, використання сучасних онлайн-ресурсів, якісна підготовка педагогів до роботи в нових умовах.

У закладах загальної середньої освіти області у 2022 році отримували освітні послуги 4 152 особи з особливими освітніми потребами (1 876 – у закладах загальної середньої освіти спеціального спрямування; 2 276 – в інклюзивних та спеціальних класах закладів загальної середньої освіти).

Організація інклюзивного навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти визначається як один із пріоритетів розвитку держави, що активно та успішно реалізовується в області.

Розвиток інклюзивного навчання демонструє позитивну динаміку: щороку збільшується кількість дітей, що навчаються в інклюзивних групах/класах; кількість інклюзивно-ресурсних центрів та дітей, які проходять комплексну оцінку розвитку в них.

Також, у 2022 році в області відзначається динаміка росту кількості учнів в інклюзивних класах, розвиток спеціальної освіти. Незважаючи на воєнний стан, кількість класів з інклюзивним навчанням та кількість в них дітей з особливими освітніми потребами зростає.

У 2022 функціонувало 1 684 класи з інклюзивним навчанням (у 2021 – 1 650) для 2 276 дітей з ООП, 224 інклюзивні групи в ЗДО для 451 дитини (у 2021 – 429), 17 інклюзивних та спеціальних груп для 130 учнів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (у 2021 – 113).

Поступово упроваджується інклюзивне навчання і в закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти.

У 2022 році особи з особливими освітніми потребами мають змогу отримати професійну освіту в 10 закладах професійної (професійно-технічної) та 1 фахової передвищої освіти для 113 учнів (студентів) з ООП, в яких відкриті спеціальні та інклюзивні групи (51 дитина з ООП – в умовах спеціального навчання, 62 особи – в інклюзивних групах). Збільшення кількості учнів з ООП, що бажають отримати професійну освіту, дало можливість розширити напрями професійної освіти. Сьогодні учні з ООП здобувають, у тому числі, професії будівельного, сільськогосподарського напрямку, сфери послуг та громадського харчування, ІТ професії.

Для успішної адаптації та соціалізації дітей із особливими освітніми потребами у кожному закладі освіти з інклюзивним навчанням утворені команди психолого-педагогічного супроводу, до участі в них залучені фахівці інклюзивно-ресурсних центрів.

Водночас, у закладах освіти здійснюється облаштування освітнього простору у відповідності до вимог безбар'єрності, доступності та розумного пристосування. Заклади освіти долучилися до відкриття ресурсних кімнат, медіатек, інтегрованих розвиваючих просторів.

Наразі функціонують 43 медіатеки та 198 сучасних ресурсних кімнат, де учні з особливими освітніми потребами, у тому числі, мають змогу отримати корекційні та розвиткові послуги.

В області утворено розгалужену мережу інклюзивно – ресурсних центрів, наразі їх 40. Введено 368 штатних одиниць, з них 275 педагогічних. Фактично зайнято 277,25 ставок, з них педагогічних – 198,75.

Разом з тим функціонує Одеський обласний центр підтримки інклюзивної освіти на базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», облаштовано тренінговий центр інклюзивної освіти для навчання фахівців ІРЦ та педагогічних працівників інклюзивної та спеціальної освіти. Мережа ІРЦ збережена.

Об'єднавши зусилля, починаючи з 24 лютого заклади спеціальної освіти, інклюзивно-ресурсні центри працювали під єдиним гаслом «Підтримай дитину і родину». З перших днів війни долучилися до волонтерської діяльності: до збору коштів на потреби ЗСУ; допомагали у плетінні сіток; готували їжу; допомагали дітям та їх родинам забезпечення ліками, індивідуальними засобами гігієни, продуктовими наборами населення громад, тощо, ставши могутньою системою підтримки та допомоги незахищеної дитини.

За період воєнного стану фахівцями ІРЦ було проведено біля 3 000 комплексних оцінок, проконсультовано понад 10 тис. осіб та надано більш ніж 4 тисячі корекційно-розвиткових занять, понад 5 000 сімей отримали волонтерську допомогу. Понад 600 дітей, які вимушено змінили місце проживання, отримали кваліфіковані послуги від фахівців ІРЦ.

Соціально-психологічний супровід у 2022 році забезпечували 802 фахівці, серед яких 470 практичних психологів, 294 соціальних педагогів та 38 методистів психологічної служби методичних центрів/кабінетів/лабораторій та районних/міських центрів професійного розвитку педагогічних працівників.

У 2022 році вдалося, а саме:

- ✓ залучити 85,5 млн грн державної субвенції на підтримку осіб з особливими освітніми потребами (28,5 млн грн – на підтримку осіб з ООП, 57 млн грн – на ІРЦ);
- ✓ зберегти мережу інклюзивно-ресурсних центрів;
- ✓ закупити 8 мобільних інклюзивно-ресурсних центрів для організації доступу фахівців ІРЦ для надання допомоги дітям з ООП з найвіддаленіших населених пунктів області, тепер їх в області 9;
- ✓ забезпечити навчанням по оволодінню сучасними методиками діагностування особливих освітніх потреб у дітей 74 фахівці ІРЦ;
- ✓ переформатувати діяльність закладів спеціальної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів в центри підтримки дитини та родини.

Позашкільна освіта

Мережа закладів позашкільної освіти в області складається з 63 закладів комунальної форми власності (в тому числі, функціонують 2 позашкільні заклади обласного підпорядкування: Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання, Чорноморська флотилія юних моряків), 4 приватних закладів у м. Одеса, 35 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, у складі яких працює 261 філія, в тому числі Одеська обласна спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву.

З метою забезпечення умов для здобуття позашкільної освіти, зокрема в сучасних напрямках, в Одеському обласному гуманітарному центрі позашкільної

освіти і виховання функціонує з відповідним оснащенням гурток «Робототехніки та ІТ – технологій». Крім того, з метою організації змістовного дозвілля дітей при закладах освіти створено гуртки. Наразі триває процес осучаснення змістовного наповнення зазначеної гурткової роботи.

У 63 позашкільних закладах освіти функціонує 2 130 гуртків художньо-естетичного напрямку, які відвідують 30 913 вихованців. У 776 гуртках художньо-естетичного спрямування, які функціонують в закладах загальної середньої освіти, виховуються 15 060 вихованців. Всього в гуртках закладів позашкільної освіти сфери освіти та гуртках при закладах загальної середньої освіти охоплено 130 575 вихованців, що становить 73 % від загальної кількості дітей.

На базі закладів загальної середньої освіти області, утворено 96 куренів, які успішно функціонують як первинні ланки Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») та самоврядні осередки з питань національно-патріотичного виховання особистості – патріота України. На сайті Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації розроблено та розміщено інтерактивну карту куренів.

Молодіжна політика

У напрямі реалізації завдань державної молодіжної політики на Одещині протягом 2022 року в регіоні утворено та функціонують 19 консультативно-дорадчих органів – молодіжних рад міських/сільських/селищних територіальних громад області, 5 осередків учнівського самоврядування при виконавчих комітетах територіальних громад області, 43 студентські, курсантські ради у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Розроблено та планується розміщення у поточному році інтерактивної карти зазначених молодіжних, студентських, курсантських рад Одеської області.

Відповідно до листа Офісу Президента України від 26.03.2022 № 47-01/113 «Про платформу «СпівДія» Одеською обласною військовою адміністрацією підтримано зазначену ініціативу та утворено «СпівДія Хаб Одещина» як регіональний осередок з надання гуманітарної допомоги цивільному населенню Одеської області.

Хаб функціонує з квітня 2022 року, де працює більше 50 волонтерів та авто волонтерів з числа активної молоді Одещини. Мета зазначеного проєкту – об'єднання активної молоді, засіб самореалізації молодих активних людей у форматі допомоги цивільному населенню. Триває процес утворення молодіжних осередків у закладах освіти області різних типів та форм власності.

Професійна (професійно-технічна) освіта

Професійну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації здобувачів освіти в Одеській області здійснюють 32 заклади професійної (професійно-технічної) освіти: з них 26 – самостійні юридичні особи, 4 – заклади у складі закладів вищої освіти, 1 – коледж та 1 навчальний центр при установі виконання покарань). В Одеському районі розташовано 16 закладів освіти, Ізмаїльському – 2, Березівському – 3, Білгород-Дністровському – 3, Подільському – 3, Роздільнянському – 3 та Болградському – 2.

Підготовку робітничих кадрів для промисловості регіону забезпечують 8 закладів освіти, 3 – для будівництва та комунального господарства, 8 – для сфери послуг і торгівлі, 13 – агропромислового комплексу області.

Загальний контингент здобувачів освіти державних закладів професійної (професійно-технічної) освіти області – 11 423 особи.

У звітному періоді в закладах професійної (професійно-технічної) освіти навчається 606 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та осіб з їх числа, 142 осіб з особливими освітніми потребами.

Обсяги регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих робітників та фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти у 2022 році – 3 503 осіб.

За державним замовленням навчається 170 осіб за професіями загальнодержавного значення та 380 слухачів у навчальних центрах при установах виконання покарань.

Професійна (професійно-технічна) освіта у закладах надається за 169 простими та інтегрованими професіями.

Освітній процес у закладах забезпечують 1 402 педагогічних працівників, з них: 28 старших майстрів, 597 майстрів виробничого навчання, 35 методистів, 528 викладачів (220 спеціальних дисциплін), 33 вихователі, 17 практичних психологів, 9 соціальних педагогів, 18 керівників фізичного виховання, 35 – інших педагогічних працівників.

Елементи дуальної форми навчання впроваджуються у 9 закладах професійної (професійно-технічної) освіти з 12 професій.

На сьогодні у закладах професійної (професійно-технічної) освіти області функціонує 32 навчально-практичних центри, які створено за кошти державного, обласного бюджетів та кошти соціальних партнерів. По завершенню відповідних робіт їх буде 36.

У 2022 році відкрито НПЦ швейних технологій на базі ДНЗ «Ананьївський професійний аграрний ліцей» та продовжено роботу щодо створення 4 навчально-практичних центрів на базі ВСП «Березівське вище професійне училище НУ «Одеська політехніка»; НПЦ реставраційних технологій та декору на базі ДНЗ «Одеський професійний ліцей будівництва та архітектури», НПЦ з професії «Електрик судновий» на базі ДНЗ «Одеський професійний ліцей морського транспорту».

Фахова передвища та вища освіта

В Одеській області функціонують 55 закладів фахової передвищої освіти та вищої освіти, із них: 18 закладів вищої освіти (ЗВО) та 37 закладів фахової передвищої вищої освіти (ЗФПО). Із загальної кількості закладів вищої освіти 9 мають статус національного.

У ЗВО та ЗФПО навчається 93 880 осіб, з них: 70 413 осіб (ЗВО), 23 467 осіб (ЗФПО). Освітній процес забезпечують 8 617 наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників.

У 2022 році ЗФПО прийняли 6 574 випускники закладів загальної середньої освіти, ЗВО – 23 409 осіб. Обсяги регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів у закладах фахової передвищої освіти Одеської області, які

фінансуються з обласного бюджету та підпорядковуються Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації в 2022 році становлять 923 особи.

Науково-технічна система області складається з 37 наукових установ та організацій, з яких 6 наукових установ Національної академії наук України, 17 наукових центрів закладів вищої освіти, 14 галузевих науково-дослідних інститутів та організацій. Зазначені установи займаються науковою діяльністю, виконують дослідження, розробки та спроможні задовольнити потреби науково-технічного та інноваційного розвитку економіки області.

Культура

На цей час в області функціонує 6 театрів (1 – Національний), обласна філармонія, 678 бібліотек (1 – Національна), 683 клубних закладів, 73 мистецькі школи, 24 музеї (юридичні особи, 1 – Національний) та 169 музеїв (не юридичні особи), 3 заклади фахової передвищої освіти, 11 кінотеатрів (приватні), 10 парків культури та відпочинку, державний цирк.

У 2022 році закрито за погодженням з Міністерством культури та інформаційної політики України 17 клубних закладів та 11 бібліотек.

В ході російської війни проти України пошкоджені заклади культури (будівлі та матеріально-технічне забезпечення): 4 будинки культури, бібліотека, Одеський художній музей. На 01 січня 2023 року відновлено 2 об'єкти культури.

У зв'язку із введенням воєнного стану, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/2022, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.04.2021 № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» було призупинено фінансування заходів в рамках обласної комплексної програми «Культура Одещини – 2020-2022 роки». У 2022 році на виконання заходів Програми було передбачено 1 251,3 тис. грн, з них профінансовано 979,2 тис. грн, що становить 78,3 %.

Протягом звітнього періоду проведено низку заходів до державних свят, знаменних та пам'ятних дат з історії України, ювілеїв видатних історичних, громадських, культурних діячів, зокрема: до Дня Соборності України, Дня пам'яті героїв Крут, урочисту церемонію підняття Державного Прапора України та «Марш Єдності» містом до Дня Єдності України, Дня Гідності та Свободи, Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, Дня пам'яті жертв політичних репресій, Дня пам'яті кримських татар – жертв депортації 1944 року, Дня Європи в Україні, урочисті заходи до Дня Конституції України, Дня Української Державності, Дня Державного Прапора України та Дня Незалежності України, обласний фестиваль української книги пам'яті Михайла Грушевського до 300-річчя Григорія Сковороди, Дня пам'яті трагедії Бабиного Яру, Дня захисників та захисниць України, Дня української мови та писемності, Дня працівників культури та аматорів народного мистецтва, Дня Збройних Сил України, Міжнародного Дня волонтера тощо.

В рамках відзначення 90-тих роковин з дня трагедії Голодомору було проведено низку потужних заходів, які привернули увагу глядачів. Це, зокрема,

виставка робіт народного художника України, лауреата Шевченківської премії Валерія Франчука «Дзвони неспокою» (Одеський музей західного та східного мистецтва) та виставка картин із приватної колекції директора Американсько-української ділової ради Моргана Вільямса: «Голодомор: очима українських художників» (Одеський художній музей), Всеукраїнська науково-просвітницька конференція «Голодомор – Геноцид як чинник руйнації традиційної культури українців» (Одеська національна наукова бібліотека).

Проведено конкурси на визначення лауреатів обласних премій: народних майстрів імені Ростислава Палецького, образотворчого мистецтва ім. Михайла Божія.

У 2022 році продовжувалась робота щодо виявлення, дослідження та популяризації нематеріальної культурної спадщини Одеської області та формування місцевого переліку елементів нематеріальної культурної спадщини. Сім елементів нематеріальної культурної спадщини Одещини внесені до Національного переліку елементів НКС України. В результаті широкої співпраці з громадами області та проведення польових досліджень за 2022 рік підготовлено облікові картки та вписано до Регіонального інвентарю НКС 4 елементи НКС. Всього до Регіонального інвентарю внесено 15 елементів нематеріальної культурної спадщини.

Незважаючи на складні умови 2022 року, обласні музеї відвідало майже 135,024 тис. осіб, загалом відкрито 108 художніх та тематичних виставок, проведено 1 335 екскурсій, обласними центрами національних культур проведено майже 800 інформаційно-просвітницьких та мистецьких заходів, що відвідало близько 200,0 тис. осіб, обласними бібліотеками обслуговано 35,0 тис. користувачів, проведено 829 інформаційно-просвітницьких та тематичних заходів.

У 2022 році рішенням Одеської обласної ради від 03.06.2022 № 433-VIII «Про зміну назви комунального підприємства «Одеський обласний академічний російський драматичний театр» назву закладу змінено на «Одеський обласний академічний драматичний театр». Концепцію діяльності театру змінено та спрямовано на постановку вистав кращих зразків зарубіжної драматургії.

Протягом 2022 року в театрах обласного підпорядкування було представлено 25 прем'єрних вистав, всього відбулось 766 вистав, які відвідало 86,3 тис. глядачів (сумарна кількість відвідувачів відповідає кількості місць в захисному укритті).

З метою здійснення заходів щодо захисту культурної спадщини Одеського регіону проводилася робота, спрямована на залучення благодійних коштів міжнародних донорів. 30 регіональних музеїв області отримали гуманітарну допомогу від Швейцарського представництва міжнародного об'єднання музеїв та професійних музейних працівників (ICOM). House of Europe, ALIPH, Heritage museums and garden, Prince Claus fund, ЮНЕСКО виділили кошти на придбання матеріалів для укриття, засобів протипожежного та цивільного захисту, архівних коробів, пакувального матеріалу, комплектів відеоспостереження, металевих ролетів для вікон, генераторів, броньованих дверей, комп'ютерної техніки, металевих шаф, сканерів для оцифрування музейних предметів, рідкісних і цінних книг, тощо на суму 15394,6 тис. грн.

У 2022 році продовжувалась робота щодо створення цифрової спадщини Одеського регіону (створення електронних копій документів і артефактів).

Завдяки сучасним технологіям було оцифровано 25 книг (7 477 сторінок), а також 21 рідкісна та цінна книга (10 000 сторінок), які поповнили електронну цифрову бібліотеку краєзнавчої літератури на сайті ООУНБ ім. М. Грушевського. За підтримки міжнародних організацій Одеський художній музей розпочав роботу зі створення цифрового каталогу музейної колекції та цифрового мультимедійного архіву, фотометрії інтер'єрів та екстер'єрів музею, Одеський музей західного та східного мистецтва – створення електронної наукової картотеки музею, опрацьовано 326 науково-уніфікованих паспортів, Ізмаїльський історико-краєзнавчий музей Придунав'я оцифрував 701 найбільш цінний музейний предмет та 58 книг надходжень.

З метою просування українського мистецтва в світі цього року Міжнародний музичний фестиваль «OdessaClassics» відбувся в Естонії, III міжнародний кінофестиваль «ОКО» – не лише в м. Болград, а й в м. Торунь (Польща) та Фінляндії. Одеські фотохудожники взяли участь у фотовиставці «Київ – Одеса – Львів. Незвичайна повсякденність», що відбулась у м. Щецин Західно-Поморського воєводства (Польща). В Одеському Літературному музеї за ініціативи творчої родини митців Кравченків відбулась виставка – подяка Великій Британії, мистецькі твори з якої були передані в дарунок Прем'єр міністру Борису Джонсу. Обласним центром естетичного виховання (м. Ізмаїл) проведено в онлайн режимі міжнародний фестиваль мистецтв «Дунай – ріка дружби» (м. Ізмаїл). Одеський художній музей представив твори з колекції музею у виставковому проєкті Чикагського художнього музею Wrightwood 659, Одеський музей західного та східного мистецтва – у виставці «Євангелісти Франса Галса з колекцій Одеського музею західного та східного мистецтва» в Литовському національному художньому музеї м. Вільнюс (Литовська Республіка). В онлайн режимі було проведено джазовий конкурс пам'яті Ростислава Кабанченка, організований Одеським фаховим коледжем мистецтв ім. К. Данькевича, за участі 60 учасників з 17 країн світу.

У 2022 році проведено ремонт опалювальної системи двох обласних бібліотек: Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Грушевського та Одеської обласної бібліотеки для дітей ім. В. Катаєва.

Сьогодні в Одеській області діють 1 394 зареєстрованих релігійних організації, у тому числі: 3 духовні центри, 17 релігійних управлінь, 1 316 релігійних громад, 25 монастирів та скитів, 20 місій, 2 братства та 11 духовних навчальних закладів. Переважна більшість релігійних організацій належить до християнства (1 332), 15 – до іудаїзму, 14 – до ісламу, 26 – до нетрадиційних та новітніх віросповідань. Серед християнських конфесій перше місце за чисельністю посідає православ'я (794), далі йдуть протестанти (477) та католики (58).

Кількість національно-культурних товариств в Одеській області складає майже **180 організацій**.

На території Одеської області на обліку перебуває **4 495 пам'яток культурної спадщини**, з них: **1 306** пам'яток історії, **1 679** – археології, **1 425** – містобудування та архітектури, **78** – монументального мистецтва, **6** – науки і техніки та **1** – пам'ятка садово-паркового мистецтва. Пам'яток

національного значення на території області – **83**, з них: пам’яток архітектури та містобудування – **57**, історії – **3**, монументального мистецтва – **5**, археології – **18**.

Відповідно до повноважень Департаментом погоджено 20 проектів з проведення ремонтно-реставраційних робіт на пам’ятках культурної спадщини та надано 12 дозволів на здійснення відповідних робіт. Протягом року надано 72 погодження щодо відчуження приміщень в будівлях-пам’ятках, складено 70 актів огляду об’єктів культурної спадщини.

В 2022 році виконано паспортизацію 3 об’єктів культурної.

Продовжено наповнення електронного ресурсу об’єктів культурної спадщини Одеської області. На 50-ти пам’ятках архітектури та містобудування національного та місцевого значення встановлені позначки «Блакитний щит» (захисна емблема Гаазької конвенції про захист культурних цінностей в разі військового конфлікту).

Ринок праці та соціальний захист населення

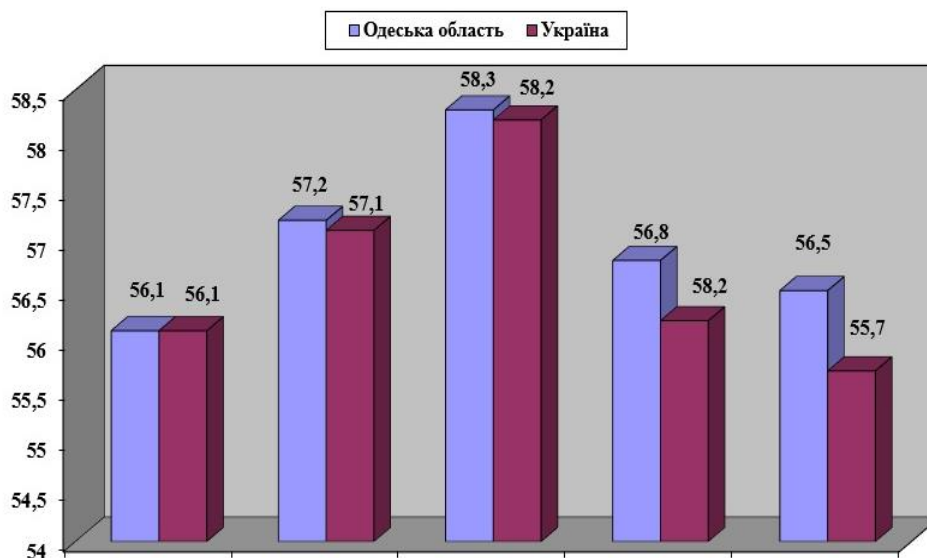
Ринок праці

Для ринку праці Одеської області у 2017-2021 роках стало характерним коливання обсягів зайнятого та безробітного населення віком 15-70 років за МОП в абсолютному та відносному значенні.

Так, рівень зайнятості населення від всього населення віком 15-70 років протягом 2017-2021 років коливався від 56,1 % у 2017 році до 56,5 % у 2021 році.

Сталою є позитивна тенденція до перевищення середнього показника по Україні (діаграма 1):

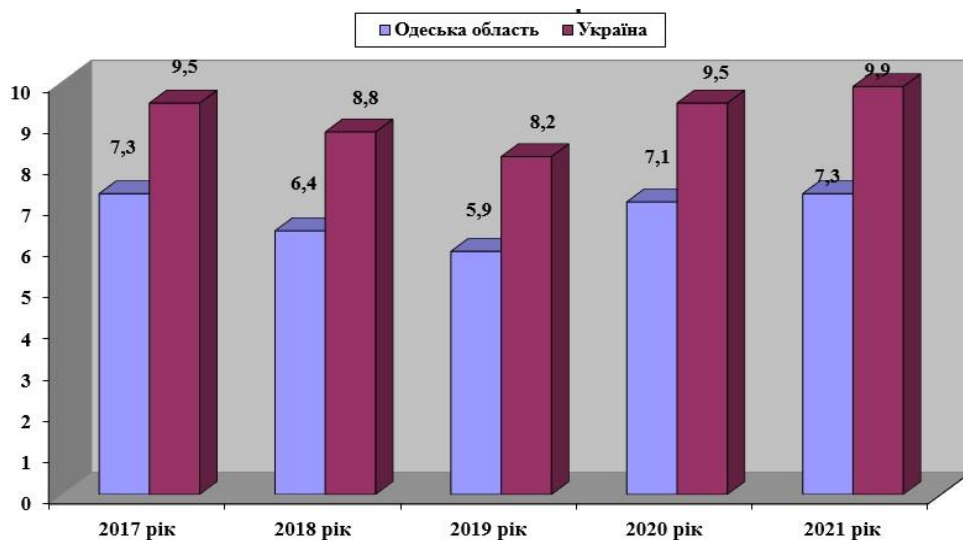
Діаграма 1. Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років у відсотках до всього населення відповідного віку по Одеській області за 2017-2021 роки

Рівень безробіття економічно активного населення віком 15-70 років у 2017-2021 роках коливався від 7,3 % у 2017 році до 7,3 % 2021 року (діаграма 2):

Діаграма 2. Рівень безробітного населення у віці 15-70 років у відсотках до населення відповідної вікової групи по Одеській області за 2017-2021 роки

Аналіз даних щодо економічної активності населення у 2021 році свідчить про погіршення ситуації у сфері зайнятості (таблиця 7):

Таблиця 7. Економічна активність населення Одеської області за 2021 рік

Показники	2021 рік	2020 рік	довідково, 2020 рік до 2019 року	Місце за результатами рейтингової оцінки
Чисельність робочої сили у віці 15-70 років, тис. осіб	1056,2	1067,1	-17,1	x
Рівень участі в роботі населення у віці 15-70 років, відсотків до населення відповідного віку	61,0	61,2	-0,8 в.п.	x
Чисельність зайнятого населення віком 15-70 років, тис. осіб	979,6	991,2	-28,9	x
Рівень зайнятості населення віком 15-70 років, відсотків від чисельності населення відповідного віку	56,5	56,8	-1,5 в.п.	x
Чисельність безробітного населення віком 15-70 років, тис. осіб	76,6	75,9	11,8	x
Рівень безробіття населення віком 15-70 років, відсотків від чисельності економічно активного населення	7,3	7,1	1,2 в.п.	x

Так, у порівнянні з 2020 роком спостерігається зменшення чисельності робочої сили на 10,9 тис. осіб або 1,0 %.

Відбулося зменшення чисельності населення віком від 15-70 років зайнятого в усіх сферах економічної діяльності на 11,6 тис. осіб, рівень зайнятості населення на 0,3 в.п., що позначилось на збільшенні чисельності безробітного населення на 0,7 тис. осіб та рівня безробіття на 0,2 в.п.

У зв'язку з введенням воєнного стану в країні, органи статистики не мають можливості проводити обстеження чисельності населення, робочої сили тощо, враховуючи зазначене провести аналіз щодо чисельності населення та ринку праці у 2022 році неможливо.

Протягом 2018-2020 років спостерігалася динаміка щодо збільшення кількості зареєстрованих безробітних, які користувались послугами служби

зайнятості з 39,6 тис. осіб у 2018 році до 51,1 тис. осіб у 2020 році. Причинами такого стрімкого зростання було вивільнення з економічних причин та запровадження карантину у зв'язку з пандемією. Проте, починаючи з 2021 року економіка почала відновлюватися та пристосовуватись до роботи в нових умовах, що відобразилась на кількості зареєстрованих безробітних – 48,9 тис. осіб.

У 2022 році у зв'язку з воєнною агресією росії та введенням воєнного стану в країні багато працездатних осіб мусили покинути свої домівки, роботу та переїжджати у інші безпечні місця, за кордон. Зменшилась підконтрольна українській владі територія. Роботодавці мають право не звільняти, а відправити людей у неоплачувану відпустку на весь період воєнного стану, тому кількості зареєстрованих безробітних в країні зменшилась і становила 37,9 тис. осіб (таблиця 8).

Таблиця 8. Стан зареєстрованого ринку праці

	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Чисельність осіб, які мають статус безробітного	39643	40259	51064	48921	37894
Чисельність працевлаштованих осіб з числа зареєстрованих безробітних	14401	13934	15431	15019	10562
Рівень працевлаштування	36,3	34,6	30,2	30,7	27,9
Кількість осіб у віці до 35 років, які мали статус безробітного протягом звітного періоду, осіб	12191	11176	14820	13722	10585
Чисельність осіб віком до 35 років, які працевлаштовані протягом звітного періоду	3916	7597	5410	4712	3226
у відсотках до загальної чисельності безробітних у віці до 35 років	32,1	68,0	36,5	34,3	30,5
Кількість зареєстрованих безробітних станом на кінець звітного періоду	13647	14266	19390	12609	8079
з них молодь до 35 років	3590	3532	5339	2952	1824
у відсотках до загальної чисельності зареєстрованих безробітних	26,3	24,8	27,5	23,4	22,6

За даними Одеського обласного центру зайнятості кількість осіб у віці до 35 років, які мали статус безробітного у 2022 році становив 10,6 тис. осіб, з них працевлаштовано 3,2 тис. осіб. Рівень працевлаштування осіб у віці до 35 років у 2022 році становив 30,5 %.

У період 2018-2021 років щорічні обсяги новостворених робочих місць в усіх сферах економічної діяльності, внаслідок нестабільної ситуації в економіці, мав тенденцію до зниження з 35,0 тис. одиниць до 29,9 тис. одиниць. Відповідно до цього кількість ліквідованих робочих місць коливалась протягом звітного періоду з 15,5 тис. одиниць до 18,6 тис. одиниць. За 9 місяців 2022 року становив 11,8 тис. одиниць. Співвідношення створених робочих місць до ліквідованих робочих місць коливалося від 226,3 % до 161,0 % (таблиця 9).

Таблиця 9. Створення нових робочих місць

Найменування показника	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	9 місяців 2022 року
Кількість створених робочих місць, тис. од.	35027	33146	28929	29884	13368
Кількість ліквідованих робочих місць, тис. од.	15476	16978	18743	18556	11803
Співвідношення створених робочих місць до ліквідованих, відсотків	226,3	195,2	154,3	161,0	113,3

Соціальний захист населення

Відповідно до рішень Одеської обласної ради від 24 грудня 2020 року № 38-VIII «Про затвердження обласної комплексної програми соціальної підтримки населення на 2021-2023 роки «Соціальний захист населення в Одеській області» на реалізацію заходів програми за рахунок коштів обласного бюджету у 2022 році були передбачені видатки у сумі 77 026,40 тис. грн.

Програмою було заплановано надати матеріальну допомогу мешканцям Одеської області, які опинилися у скрутному становищі внаслідок непередбачуваних обставин, за рахунок коштів обласного бюджету на загальну суму 16000,00 тис. грн, фактично використано 15987,41 тис. грн.

Призначення матеріальної допомоги здійснюється обласною координаційною радою з питань соціальної підтримки населення, склад та положення якої затверджено розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 25.04.2017 № 330/А-2017 «Про обласну координаційну раду з питань соціальної підтримки населення» (з урахуванням змін, які внесені розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 15.07.2022 № 411/А-2022) та відповідно до вимог Порядку надання матеріальної допомоги жителям Одеської області, які опинилися у скрутному становищі внаслідок непередбачуваних обставин, затвердженого наказом Департаменту соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації від 15.07.2022 № 82, зареєстрованого у Південному міжрегіональному управлінні Міністерства юстиції (м. Одеса) 21.07.2022 за № 38/538.

Матеріальна допомога надається мешканцям Одеської області, які опинилися у скрутному становищі внаслідок непередбачуваних обставин, розмір допомоги становить від мінімальних коштів, фактично витрачених заявником до 160580,00 грн.

Фактично за 2022 рік відбулось 5 засідань обласної координаційної ради з питань соціальної підтримки населення, всього розглянуто 524 справи осіб, які опинились у скрутному становищі внаслідок непередбачуваних обставин (з них: за наказами Департаменту соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації 520 справ на суму 6304,646 тис. грн та згідно з розпорядженням голови обласної державної адміністрації 4 справи на суму 520,000 тис. грн). Зазначену допомогу отримало 524 особи на загальну суму 6824,646 тис. грн. Орієнтовно середній розмір матеріальної допомоги на одну особу становить 13,024 тис. грн.

В обласному бюджеті на 2022 рік було передбачено кошти:

– у сумі 507,50 тис. грн на надання щомісячних довічних стипендій громадянам віком старше 100 років. Протягом 2022 року щомісячну довічну стипендію отримали 22 особи громадяни старше 100 років на загальну суму 171,442 тис. грн. Розмір допомоги на одну особу становить 700,00 грн, на місяць;

– у сумі 235,00 тис. грн на надання щоквартальної матеріальної допомоги колишнім політв'язням і репресованим. За 2022 рік матеріальну допомогу отримали 55 осіб, з яких колишні політв'язні і репресовані на загальну суму 216,95 тис. грн. Розмір допомоги становить 1000,00 грн;

– у розмірі 2 215,00 тис. грн на надання щорічної цільової адресної

допомоги громадянам Одеської області, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи 1 категорії до Дня річниці Чорнобильської трагедії. За 2022 рік адресну допомогу отримали 519 осіб на загальну суму – 1 541,27 тис. грн. Розмір допомоги на одну особу становить 3 000,00 грн, у тому числі враховуючи виплати місцевих бюджетів;

– у сумі 470,00 тис. грн на надання щорічної цільової адресної допомоги сім'ям загиблих (померлих) осіб, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою до Дня Річниці Чорнобильської трагедії (за рахунок коштів одного із бюджетів). За 2022 рік адресну допомогу отримали 116 осіб на загальну суму – 336,97 тис. грн. Розмір допомоги на одну сім'ю становить 3 000,00 грн, у тому числі враховуючи виплати місцевих бюджетів;

– у розмірі 140,00 тис. грн на щорічну виплату сім'ям загиблих працівників органів внутрішніх справ до Дня вшанування пам'яті працівників органів внутрішніх справ, які загинули при виконанні службових обов'язків. Щорічну допомогу отримало 41 особа на суму 123,03 тис. грн. Розмір допомоги на одну особу становить 3 000,00 грн;

– у сумі 1 160,00 тис. грн на надання щомісячних стипендій особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам бойових дій Другої Світової війни, що є мешканцями Одеської області. Протягом 2022 року щомісячну стипендію отримали 43 особи, а саме: особи з інвалідністю внаслідок війни та учасники бойових дій Другої Світової війни на загальну суму 905,488 тис. грн. Розмір допомоги становить 1780,00 грн;

– у розмірі 11 301,69 тис. грн на надання щомісячних стипендій особам з інвалідністю внаслідок війни, учасникам бойових дій у Республіці Афганістан та на території інших країн з інвалідністю від загального захворювання 1 групи. Розмір допомоги на одну особу з інвалідністю внаслідок війни 1 групи, які безпосередньо брали участь у бойових діях у Республіці Афганістан та на території інших країн становить 2 000,00 грн на місяць;

– у сумі 6 390,00 тис. грн на надання щомісячної допомоги сім'ям загиблих (померлих) військових, які брали участь в бойових діях у Республіці Афганістан та на території інших країн. За 2022 рік щомісячну допомогу отримали 234 сім'ї на загальну суму – 6 139,22 тис. грн. Розмір допомоги на одну сім'ю становить 2 500,00 грн на місяць;

– у сумі 387,30 тис. грн на надання щорічних виплат до Дня Перемоги та Дня визволення України від фашистських загарбників особам з інвалідністю внаслідок війни та учасникам бойових дій Другої світової війни та жертвам нацистських переслідувань згідно ст. 6.1-6.3 Закону України «Про жертви нацистських переслідувань». Щорічну допомогу отримала 81 особа на суму 336,71 тис. грн. Розмір допомоги на одну особу становить 3 000,00 грн;

– у розмірі 3 500,00 тис. грн на надання щомісячної допомоги сім'ям загиблих (померлих), учасників АТО, сім'ям захоплених у полон або оголошених зниклими безвісти військових, зокрема співробітників правоохоронних органів, які брали участь у проведенні антитерористичної операції на Сході України, та дітям до досягнення 18-річного (виплата з усіх місцевих бюджетів не повинна перевищувати граничну суму визначену

Програмою). За 2022 рік щомісячну допомогу отримали 165 осіб на загальну суму – 3 483,06 тис. грн. Щомісячний розмір допомоги на сім'ю становить 2 500,00 грн, щомісячний розмір допомоги на одну дитину становить 500,00 грн;

– у сумі 4906,41 тис. грн на надання щомісячної стипендії особам з інвалідністю, які брали участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, учасникам бойових дій з інвалідністю від загального захворювання 1 групи, у забезпеченні проведення антитерористичної операції для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, а також їх дітям до досягнення ними 18-річного віку. Розмір допомоги для осіб з інвалідністю внаслідок війни 1 групи, які безпосередньо брали участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України становить щомісячно 2 000,00 грн;

– у розмірі 104,9 тис. грн на надання щомісячної матеріальної допомоги на оплату житлово-комунальних послуг та придбання твердого палива і скрапленого газу воїнам-добровольцям, які брали участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України та не користаються пільгами, за рахунок коштів державного бюджету. За 2022 рік щомісячну допомогу отримали 5 осіб на загальну суму – 74,905 тис. грн. Розмір допомоги становить 1 478,69 грн.

Особам з інвалідністю внаслідок війни 2-3 групи, які безпосередньо брали участь у бойових діях у Республіці Афганістан та на території інших країн, розмір допомоги становить 1 000,00 грн на місяць.

Учасникам бойових дій у республіці Афганістан та на території інших країн з інвалідністю від загального захворювання 1 групи розмір допомоги становить 1 000,00 грн на місяць.

Для осіб з інвалідністю внаслідок війни 2-3 групи, які безпосередньо брали участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України розмір допомоги становить 1 500,00 грн.

Для осіб, учасників бойових дій з інвалідністю від загального захворювання 1 групи, які безпосередньо брали участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України розмір допомоги становить 1 500,00 грн.

Розмір допомоги на одну дитину становить 500,00 грн.

За 2022 рік щомісячну стипендію отримали 363 особи на загальну суму 4 482,50 тис. грн.

На 2022 рік в обласному бюджеті для виготовлення посвідчень пільговим категоріям населення було передбачено 170,00 тис. грн. За рахунок передбачених коштів було здійснено закупівлю бланків посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї у кількості 1 424 та 3 108 штук відповідно на суму 169,99 тис. грн.

В обласному бюджеті на 2022 рік на відшкодування вартості реабілітаційних заходів для дітей з інвалідністю та дітей з діагностикою захворювань нервової системи й опорно-рухового апарату було передбачено

12 244,75 тис. грн. Одеському обласному благодійному фонду реабілітації дітей-інвалідів «Майбутнє» відшкодовано вартість 580 реабілітаційних заходів на загальну суму 10 929,53 тис. грн.

У 2022 році було передбачено на фінансову підтримку організацій 1 799,00 тис. грн. Фінансову підтримку отримали 2 громадські організації на загальну суму 900,00 тис. грн, а саме: Організація ветеранів Одеської області на суму 800,00 тис. грн; Одеська обласна організація Всеукраїнської громадської організації інвалідів «Союз Чорнобиль України» на суму 100,00 тис. грн.

На 01.12.2022 на обліку рай(міськ) управлінь соціального захисту населення перебувало 13 633 учасника АТО/ООС та російсько-української війни, а саме:

- 642 особи з інвалідністю внаслідок війни;

- 12 991 учасник бойових дій;

- 24 учасника війни, а також 466 членів сімей загиблих, яким встановлено статус згідно із Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

За бюджетною програмою КПКВК 1501040 «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторнокурортним лікуванням постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та членів їх сімей (при здійсненні заходів із психологічної реабілітації), членів сімей загиблих (померлих) таких осіб, виготовлення для них бланків посвідчень та нагрудних знаків» на 2022 рік Одеській області для здійснення заходів із соціальної та професійної адаптації було затверджено 983,38 тис. грн.

На 01.01.2023 укладено 32 договори на суму 333,996 тис. грн, на підставі яких пройшли навчання 32 особи зазначених категорій.

Здійснення заходів із психологічної реабілітації у 2022 році відбувалося згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2022 № 587 «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 497 і від 27 грудня 2017 року № 1057» Міністерством у справах ветеранів України.

Відповідно до законів України: «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», «Про державну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» станом на 01.01.2023 соціальну підтримку з Державного бюджету України у розмірі 4 024,9 млн отримали 167,6 тис. сімей, заборгованості по всім видам державних допомог немає.

Упродовж січня-жовтня 2022 року кількість домогосподарств, які звернулись за призначенням житлової субсидії для відшкодування оплати за надання житлово-комунальних послуг та придбання твердого та рідкого побутового палива та скрапленого газу, становила 73,0 тис. домогосподарств, з них призначено житлову субсидію 72,7 тис. домогосподарствам на загальну суму 537,1 млн.грн. В тому числі за призначенням житлової субсидії на

придбання твердого побутового палива та скрапленого газу протягом січня-жовтня 2022 року звернулось – 23,4 тис. домогосподарств, з них призначено житлову субсидію – 22,9 тис. домогосподарствам на суму 76,8 млн.грн. Протягом січня-жовтня 2022 року у призначенні субсидії відмовлено 3,1 тис. домогосподарствам. Цільовий показник відсотку охоплення населення програмою житлових субсидій Міністерством соціальної політики України не доводився з 01.01.2017.

На 01 січня 2023 року відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 509 «Про облік осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції» на обліку в області перебуває 214,7 тис. внутрішньо переміщених осіб які переміщені з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції. Протягом 2022 року відповідно до Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 332 «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам» допомога на проживання внутрішньо переміщеним особам призначена та профінансована), на загальну суму 2629,4 млн грн.

На 01.01.2022 на обліку перебуває 536 026 пенсіонерів, середній розмір пенсії – 3 537,87 грн, з них працюючих пенсіонерів – 149 137 осіб, середній розмір пенсії – 3 632,79 грн. Середньомісячний розмір пенсії збільшився на 10,3 % в порівнянні з аналогічним періодом минулого року.

За рахунок коштів Державного бюджету в Одеській області у 2022 році профінансовано 13 програм соціальних виплат та допомог на загальну суму 4741706,7 тис. грн, а саме:

- «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» – 21 820,3 тис. грн;
- «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях з метою повернення їх до мирного життя» – 422,6 тис. грн;
- «Виплата матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненими з військової строкової служби» – 982,1 тис. грн;
- «Реабілітація дітей з інвалідністю» – 6469,9 тис. грн;
- «Заходи із соціального захисту дітей, сімей, жінок та інших найбільш, вразливих категорій населення» – 1059,9 тис. грн;
- «Довічні державні стипендії» – 158,2 тис. грн;
- «Щорічна разова грошова допомога ветеранам війни та жертвам нацистських переслідувань та соціальна допомога особам, які мають особливі та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною» – 24597,2 тис. грн;
- «Виплата соціальної стипендії студентам (курсантам) вищих навчальних закладів» – 38255,3 тис. грн;
- «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації осіб з

інвалідністю» – 2551,6 тис. грн;

– «Виплата деяких видів допомог, компенсацій, грошового забезпечення та оплати послуг окремим категоріям населення» – 4019522,4 тис. грн;

– «Виплата пільг і житлових субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу у грошовій формі» – 620883,7 тис. грн;

– «Забезпечення виконання рішень суду» – 1155,0 тис. грн;

– «Надання одноразової грошової допомоги членам сімей осіб, які загинули (померли) під час участі в антитерористичній операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та особам, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час участі в зазначеній операції та заходах» – 3828,5 тис. грн.

Розвиток громадянського суспільства. Політичні партії, релігійні організації

Проблеми активізації громадянського суспільства є вкрай актуальною для розвитку області, оскільки без розвинутого громадянського суспільства неможлива побудова правової демократичної держави. Тільки небайдужі та активні громадяни здатні як спільно контролювати владу, так і взаємодіяти, пропонуючи кращі варіанти вирішення суспільно значущих питань.

За даними Південного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Одеса) на 01 січня 2023 року загальна кількість громадських об'єднань в області склала 6 343, що на 3,4 % більше ніж на початок попереднього року.

Основна частка громадських об'єднань припадає на м. Одеса. Розподіл кількості громадських об'єднань за містами обласного значення (далі – міста) і районами Одеської області є досить нерівномірним. Найбільша кількість діючих міських громадських об'єднань на 1 000 осіб наявного населення у містах Балта, Біляївка, Подільськ, найменша – у м. Білгород-Дністровський. Найбільша кількість діючих районних громадських об'єднань на 1 000 осіб наявного населення в Березівському, Болградському, Подільському районах, найменша – в Одеському районі.

Розподіл кількості громадських об'єднань Одеської області за напрямками діяльності є досить різноманітним. Найпоширенішого спрямування серед них є фізкультурно-спортивні, ветеранські, професійні, волонтерські та правозахисні громадські об'єднання.

Найменшу частку громадських об'єднань становлять об'єднання охорони пам'ятників історії та культури, науково-технічні товариства.

Найбільш численними громадськими об'єднаннями з фіксованим членством є ветеранські, профспілкові організації, а також організації, що захищають інтереси інвалідів, чорнобильців.

Більшість громадських об'єднань Одещини можливо назвати «сплячими», оскільки існують формально та жодної активної діяльності не ведуть. Водночас є ряд організацій, що є активними, мають добру репутацію, реальні приклади успіху та помірний рівень публічності в громадському житті не лише області, а

й за її межами, наприклад: Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України», БФ «Корпорація монстрів», БФ «Пчелка», «Добрий Самарянин», «Шлях додому», «Філія Всеукраїнського благодійного фонду «Деполь Україна» у м. Одеса», «Об'єднання організацій роботодавців Одеської області», «Червоний Хрест» та багато інших.

Активну участь у суспільно-політичному житті регіону беруть громадські об'єднання: БО «100 відсотків життя», ГО «Родинний правопросвітницький клуб «Одеська Мрія», ГО «Зелений лист», ГО «Ветеранів та інвалідів АТО «Рапіра», ГО «Всеукраїнська професійна асоціація підприємців», БФ «Корпорація монстрів», «Об'єднання організацій роботодавців Одеської області», Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України», ВБФ «Деполь Україна» у м. Одеса», Одеське міське громадське об'єднання «Асоціація самоорганізації населення міста Одеси», ГО «Анімал СОС Одеса», ГО «Закон природи», ГО «Чорний тюльпан. Одеса», ГО «Міжнародний конгрес із захисту прав та свобод громадян «Щит», ГС «Бізнес інкубатор груп. Україна», ГО «Об'єднання ветеранів, учасників АТО Південь», БО «Одеська родина», ГО «Калина», ГО «Відкрите суспільство України», ГО «Експедиція», ГО «Рада громадської безпеки», ГО «Чорноморська громада», ГО «Молодіжна рада Одеської області», ГО «Українські студенти за свободу», БО «Сім'я», БФ «Південний берег», БФ «Добрий Самарянин», ГО «Молодіжна рада Одеської області», ГО «Рада Ветеранів та Інвалідів АТО/ООС Савранщини «ЩИТ», ГО «Чорноморська громада», ГО «Ветерани Балтщини і Балтської об'єднаної територіальної громади», ГО «Учасників антитерористичної операції «ЗАХИСТ» у м. Білгород-Дністровський та Білгород-Дністровському районі», ГО «Ротарі Клуб Ізмаїл», громадське формування з охорони громадського порядку і державного кордону «Варта Подільськ».

Найбільш впливові громадські об'єднання: ГО «Спілка ветеранів інвалідів Афганістану», ГО «Всеукраїнська професійна асоціація підприємців», БФ «Корпорація монстрів», ГО «Організація ветеранів Одеської області», ГО «Одеська обласна організація української спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів)», ГО «Ветеран Хабс Одеса», ГО «Чорний тюльпан. Одеса».

В області впроваджуються механізми і процедури ефективної та результативної взаємодії обласної державної адміністрації з консультативно-дорадчими органами в напрямі створення та реалізації державної, регіональної політики. Утворені та діють консультативно-дорадчі органи, до складу яких входять представники інститутів громадянського суспільства, серед них: громадська рада при Одеській обласній державній адміністрації, Регіональна координаційна рада з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської обласної державної адміністрації, Регіональна Консультативна рада у справах ветеранів війни, сімей загиблих (померлих) захисників України, Координаційна рада з питань національно-патріотичного виховання, Регіональна рада підприємців в Одеській області та інші.

Постійно забезпечується взаємодія з громадською радою при Одеській обласній державній адміністрації (далі – громадська рада). У 2022 році надано організаційну та інформаційну підтримку у проведенні 3 засідань громадської

ради (13.03.2022, 10.06.2022 та 03.12.2022). Проведено 6 засідань президії громадської ради (20.01.2022, 02.02.2022, 27.05.2022, 13.07.2022, 21.11.22, 29.11.22).

В області функціонують 6 із 7 громадських рад при районних державних адміністраціях, що становить 85 % від їх загальної кількості. На етапі формування громадська рада при Одеській районній державній адміністрації, але у зв'язку з введенням в країні правового режиму воєнного стану процедуру формування не завершено.

Від початку повномасштабного вторгнення росії на територію України більшість членів громадських рад області активно долучились до волонтерської діяльності, спрямованої на підтримку Збройних сил України, внутрішньо переміщених осіб, соціально незахищених верств населення.

У звітному періоді обласна державна (військова) адміністрація провела 10 електронних консультацій з громадськістю з питань соціально-економічного, культурного розвитку регіону та інших суспільно значущих питань. Районними державними адміністраціями було проведено 20 електронних консультацій з громадськістю, 4 публічних громадських обговорення та 4 вивчення громадської думки. Значне зниження кількості проведених консультацій з громадськістю у порівнянні з попереднім роком (у 2021 році обласна державна адміністрація провела 24 консультації з громадськістю, районні державні адміністрації – 42) було обумовлено воєнною агресією російської федерації та введенням правового режиму воєнного стану.

Консультації з громадськістю проводилися та висвітлювалися на вебресурсах обласної державної (військової) адміністрації відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996.

За інформацією Управління державної реєстрації Південного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Одеса), станом на грудень 2022 року зареєстровано 311 обласних організацій політичних партій.

Із зареєстрованих осередків політичних партій найбільш структурованими та впливовими є обласні осередки партій: «Слуга Народу», «Довіряй ділам», «Європейська Солідарність», ВО «Батьківщина», «За майбутнє».

У м. Одесі найбільш впливовою є партія «Довіряй ділам». Лідерство партії, за оцінками місцевих експертів, зумовлено авторитетом Одеського міського голови Геннадія Труханова, що ґрунтується, насамперед на певних досягненнях міської влади з поліпшення благоустрою міста, роботи комунального господарства.

В Одеській області діють 1 398 зареєстрованих релігійних організацій, у тому числі: 3 духовні центри, 17 релігійних управлінь, 1 320 релігійних громад, 25 монастирів та скитів, 20 місій, 2 братства та 11 духовних навчальних закладів. Переважна більшість релігійних організацій належить до християнства (1 336), 15 – до іудаїзму, 14 – до ісламу, 26 – до нетрадиційних та новітніх віросповідань. Серед християнських конфесій перше місце за чисельністю посідає православ'я (795), далі йдуть протестанти (479) та католики (58).

Інформування населення про діяльність органів влади

З метою якісного інформування населення про діяльність обласної державної (військової) адміністрації, районних державних (військових) адміністрацій, територіальних громад інформація про заходи регулярно висвітлюється на вебсайті обласної державної (військової) адміністрації, сторінці у соціальній мережі «Фейсбук», ютуб каналі «Одеська ОДАінформ», телеграм каналі «Максим Марченко/Одеська ОДА (ОВА).

З 01.01.2022 по 24.02.2022 забезпечено висвітлення у місцевих засобах масової інформації, соціальних мережах інформаційних матеріалів щодо виконання програм Президента України «Велике будівництво» та «Активні парки», діяльності органів влади, забезпечено проведення інформаційних загальнодержавних кампаній: «Вакцинація від коронавірусу», «Запобігання коронавірусу», «Ліси України», «Здорова країна», «Безбар'єрність», «EUkraine, «Співпраця з НАТО», «Гендерна рівність», «Українська мова – мова єднання», «UNITED24», а також постійно висвітлюються матеріали, які розкривають практичний зміст євроінтеграції.

З початку повномасштабного російського вторгнення тривають інформаційні кампанії: «Безпечна країна очима дітей», «Вірю в Збройні Сили України», «Евакуація рятує життя», «Відповідальність за колабораційні діяння», «Правила безпечної поведінки під час можливих надзвичайних подій, аварій та в умовах бойових дій», «Створення безпечного освітнього середовища, належних умов для проведення освітнього процесу в умовах воєнного стану», «Роз'яснення прав у разі здійснення протиправного діяння проти власної волі та під фізичним чи психологічним примусом», «Щоденна оперативна інформація Генерального штабу ЗСУ», «Прихисток», «Скажи чесно ти як?», «Важко але варто», «Трудові відносини під час воєнного стану», «Правила безпечної поведінки під час можливих надзвичайних подій, аварій та в умовах бойових», «Як уберегтися від сексуального насильства?», «Як уберегтися в інформаційному просторі в умовах воєнного стану?», «Отримання безоплатної правової допомоги в умовах воєнного стану онлайн». «Роз'яснення щодо поточного стану справ у сфері енергопостачання», «Пункт Незламності – місце твоєї безпеки під час тривалого відключення електроенергії» та інші.

Триває постійне інформування засобів масової інформації про актуальні заходи, що проводяться за сприяння структурних підрозділів обласної державної (військової) адміністрації, районних державних (військових) адміністрацій, територіальних громад, громадських організацій.

На січень 2022 року в Одеській області діяли 98 мовників та провайдерів програмної послуги, які використовують 157 ліцензій Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Загальна кількість мовників складала (за діючими ліцензіями) – 80, з яких: ефірних телевізійних мовників – 9, кабельних телевізійних мовників – 28, супутникових телевізійних мовників – 1, ефірних цифрових мовників МХ – 21, радіомовників – 21, дротових мовників – 1 (фактично не працює).

Загальна кількість провайдерів програмної послуги складала (за діючими ліцензіями) – 78, з яких: працює за технологією IPTV – 49, працює за межами області – 13.

Після початку збройної агресії рф проти України кількість працюючих телерадіоорганізацій в ефірі зменшилась.

Слід відмітити, що в області офіційно зареєстровано більше 600 друкованих засобів масової інформації, з них найбільш активно публікують та висвітлюють діяльність органів державної влади 28 видань.

Активність використання соціальних мереж місцевими органами влади і якість їх наповнення достатньо висока.

Адреса офіційного вебсайту Одеської обласної державної адміністрації – oda.od.gov.ua, офіційна сторінка у соціальній мережі «Фейсбук» – <https://www.facebook.com/oda.odesa/>, ютуб канал «Одеська ОДА-інформ» <https://www.youtube.com/channel/UCviILQeWtHTMbsEhDrGaUZA>, телеграм канал – <https://t.me/odeskaODA>.

